



† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Meditație în septembrie

La 1 septembrie începe noul an bisericesc. Multe gânduri înălțătoare ne-ar putea preocupa cu acest prilej. De exemplu, L-am putea ruga pe Dumnezeu: „Vei binecuvânta cununa anului bunătății Tale” (Psalmul 64, 12). Optimismul creștin care ar trebui să ne caracterizeze ne spune că suntem cu un an mai aproape de viața fericită: „Și știu că porunca Lui este viața veșnică” (Ioan 12, 50).

Celălalt an bisericesc s-a încheiat cu Adormirea Maicii Domnului, care este mutare în cer, iar acesta începe cu Nașterea ei. Așa că anul se termină și începe cu binecuvântarea Maicii Domnului. Troparul Adormirii ei este plin de optimism: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru Adormire lumea nu ai părăsit. Mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și cu rugăciunile tale izbăvești din moarte sufletele noastre”.

Așa că medităm la marea importanță pe care o are Maica Domnului în viața noastră, dar și la importanța pe care o au mamele noastre pentru noi. Sfântul Pavel scriindu-i ucenicului său Timotei îi zice: „Îmi aduc iarăși aminte de credința ta neprefăcută, care, precum s-a sălășluit întâi în bunica ta Loida și în mama ta Eunichi, tot așa sunt încredințat că și întru tine” (2 Tim 1, 5).

Sursa credinței lui Timotei? Bunica și mama! Or, începând noul an școlar, mama și bunica încearcă să țină piept acestui veac bulversat și să-și educe copiii și nepoții cu frica lui Dumnezeu. Îl auzim pe Goga, în alte vremuri, cum își aduce aminte de mama lui: „Și parc-aud pocnet de bici, / Și glas stăruitor de slugă, / Apare mama-n colțul șurii, / Așează-ncet merindea-n glugă / Înduioșată mă sărută, pe părul meu bălai, pe gură: / Zi Tatăl Nostru seara, dragă, / Și să te porți la-nvățătură”¹.

Același autor în lucrarea „Pe urmele unui trecător”² sublinia faptul că în marile centre universitare ar trebui să avem preoți cu guri de aur și profesori de elită care să-i învețe pe tineri credința lui Dumnezeu. Din păcate, plecând de la Cluj-Napoca, observăm să nu suntem suficient de pregătiți pentru a înfrunta o lume secularizată.

Paul Evdokimov a scris o carte intitulată „Femeia și salvarea lumii”. Atunci când în Rusia, în alte state socialiste și chiar în România, în mod oficial se propaga ateismul și copiii nu făceau religie la școală, cine a salvat spiritualitatea creștină? Mama și bunica!

Când în 1989 a venit libertatea, tinerii din Timișoara și din București ziceau „Tatăl Nostru” și cântau „Cu noi este Dumnezeu”. În școlile de stat ora de religie a devenit obiect de studiu, și aproape toți tinerii o studiază. Prezența lor însă la biserică duminica este mică. Care ar fi cauzele? Ele sunt multe și nu pot fi elucidate în acest articol.

O cauză, printre altele, ar fi și puțină noastră putere spirituală, a celor ce slujim Biserica. În calitate de arhiepiscop și mitropolit al Clujului, permiteți-mi să-mi imaginez ce frumos ar fi dacă aș reuși și ca pe toți profesorii universității, pe toți intelectualii Clujului, să-i determin să vină duminica la biserică. Ar fi raiul pe pământ.

Ca acest lucru să se întâmple ar fi nevoie de o minimă convingere religioasă. Un preot contemporan, Ștefan Anagnostopulos, a scris o tâlcuire a Sfintei Liturghii. În această carte, printre cunoștințele liturgice, relatează o sumedenie de întâmplări actuale. Iată una dintre ele.

Domnul Kostas este un mare intelectual la Atena. Nu merge la biserică. N-are preocupări religioase. Ca, de altfel, mulți dintre intelectualii noștri. Îi plac însă tradițiile populare. La un Crăciun s-a dus la rudeniile sale din Vrontul de Jos. Toți ai casei au mers la biserică. Pe el, știindu-l că nu frecventează biserica, l-au lăsat acasă, urmând ca după slujbă să întindă ospăț mare.

A stat o vreme singur și s-a plictisit. Și s-a hotărât să meargă și el să vadă ce fac „înapoiații” aceștia la biserică. Preotul tocmai invoca Duhul Sfânt ca Acesta să prefacă prescura și vinul în trupul și sângele lui Hristos.

Toți credincioșii vedeau Sfânta Cuminecătură așa cum o vedem și noi. Numai cu el a făcut Dumnezeu o minune: a văzut un copil preafrumos în potir. Pe acest copil l-a împărțit preotul și, la momentul potrivit, le-a zis creștinilor: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați!”. Toți vedeau Sfânta Cuminecătură cum o vedem și noi, sub chipul pâinii și al vinului, numai el vedea carne și sânge. A căzut în genunchi și a urlat: cred Doamne!

Urmarea? A devenit credincios practicant și a mers duminica la biserică. Această minune, poate într-alt chip, am dori noi s-o facă Dumnezeu cu intelectualii noștri. Să le dea convingere puternică profesorilor și preoților noștri, ca, alături de familie și școală, să-i poată duce pe tineri pe calea cea bună.

Așa medităm acum, în septembrie, când începe noul an bisericesc, când sărbătorim Nașterea Maicii Domnului și când școlile își deschid porțile pentru încă un an școlar.

¹ Octavian Goga, *Poezii*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001, p. 19.

² Octavian Goga, *Pe urmele unui trecător*, Arad, 1901, p. 32.

DIN SUMAR:

- ITO Bistrița 2024 – **PR. TUDOR MUDURE-IAJOB**.....(p. 2)
- Nevoia de experiență – **† PS BENEDICT BISTRITĂNUL**.....(p. 3)
- „Ține cu tărie învățătura și nu o părăsi, păzește-o, căci este viața ta!” (Înț 4, 13) – **ELENA PÂRVU**..... (p. 3)
- Un om, o viață... In memoriam
Stavrofora Andreea Filimon – **ARHID. CLAUDIU-IOAN GRAMA**....(p. 4)
- Efigia unei biografii – **DIAC. EUGEN-ADRIAN TRUȚA**.....(p. 4)
- Părintele Profesor Dumitru Abrudan,
un ziditor de cuget biblic, s-a urcat la Cuvântul
spre a se împlini în El! – **PR. PROF. UNIV. IOAN CHIRILĂ**.....(p. 5)

ANUNȚ PRIVIND CURSURILE PENTRU FORMAREA CÂNTĂREȚILOR BISERICEȘTI 2024-2025

Înscrierea cursanților se va face în perioada **2 septembrie – 9 octombrie 2024**, la Secretariatul Centru-lui Eparhial din Cluj-Napoca.

Modulul I: 12 octombrie 2024 – 7 decembrie 2024, în fiecare sâmbătă

Modulul II: 11 ianuarie 2025 – 1 martie 2025, în fiecare sâmbătă

Modulul III: 3 mai 2025 – 7 iunie 2025, în fiecare sâmbătă

Acte necesare pentru înscriere:

- Dosar plic
- Copie după certificatul de naștere;
- Copie după cartea de identitate
- Certificatul de botez
- Recomandarea din partea preotului paroh
- Cererea tip adresată IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei pentru obținerea binecuvântării (candidații din alte Eparhii vor aduce binecuvântarea ierarhului de care aparțin)
- Copia simplă după actele de studii
- Dosarul va fi depus personal la Secretariatul Centrului Eparhial
- Chitanța care face dovada achitării taxei de 900 de lei și care se va plăti la Casieria Arhiepiscopiei Clujului.

Consilier bisericesc Consilier cultural
Pr. Cristian Baci **Pr. Cornel Coprean**

LISTA PAROHIILOR VACANTE (SEPTEMBRIE 2024)

sept. 3, 2024

Posturi clericale categoria examen:

1. Preot paroh la Parohia Cățcău, Protopopiatul Dej, 1250 suflete, categoria I (*se pot înscrie preoții cu vechime de minim cinci ani*).

2. Preot paroh la Parohia Nepos, Protopopiatul Năsăud, 900 suflete, categoria I. (*se pot înscrie atât preoții cu vechime de minim cinci ani, cât și licențiații în Teologie Pastorală, care au susținut examenul de capacitate preoțească*).

- Examenul se va desfășura după programa pentru parohiile de oraș.

- Dosarele candidaților vor fi depuse până în data de **27 septembrie 2024**, la biroul consilierului administrativ bisericesc.

ITO Bistrița 2024

Pr. Mudure-Iacob Tudor

Misiunea Bisericii în rândul tinerilor este de o importanță crucială, deoarece aceasta joacă un rol esențial în formarea valorilor morale și spirituale ale viitoarelor generații. Efortul Bisericii de a oferi un ghid solid pentru viață se concretizează prin diverse activități educative, culturale, duhovnicești și sociale, contribuind la dezvoltarea unui sentiment de apartenență și identitate creștină. Într-o lume marcată de diverse provocări, Biserica rămâne un reper stabil și o sursă de înțelepciune și iubire, sprijinind tinerii să navigheze prin complexitatea vieții moderne cu credință și încredere.

Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, un eveniment la a doua ediție în Bistrița, a reunit tineri pentru a împărtăși experiențe, a învăța unii de la alții și a întări legăturile de prietenie, precum și legăturile cu restul comunității creștine. ITO a fost organizată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, cu binecuvântarea și sprijinul Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, având Consiliul Județean Bistrița-Năsăud drept co-organizator, cu implicarea directă a domnului Președinte Emil Radu Moldovan. Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Primăria Municipiului Bistrița și alte instituții au fost parteneri în organizarea acestei întâlniri.

Această reuniune nu doar că promovează comuniunea și solidaritatea între tineri, dar le oferă și ocazia de a se conecta mai profund cu valorile și tradițiile ortodoxe, încurajând un stil de viață activ, moral și responsabil. De asemenea, prin acest tip de întâlniri, tinerii sunt inspirați să devină lideri în comunitățile lor, pregătiți să contribuie activ la viața bisericească și socială, promovând comuniunea în rugăciune, implicarea, bunătatea și respectul.



Provocările lumii contemporane îngreunează demersul tinerilor de a găsi și păstra o busolă morală, dar apartenența la o comunitate care să le contureze identitatea poate fi un bun punct de plecare. Potențialul și energia imensă a tinerilor, dublate de conlucrare și schimbul de idei, facilitează în acest context crearea unei comunități mai puternice și mai ancorate în nevoile specifice ale tinerei generații. Implicarea în activitățile derulate de asociațiile de tineret presupune fie participarea la tabere și activități sociale, la acțiuni de caritate, asumarea voluntariatului ca mod activ de viață. Toate aceste asumări presupun trăirea efectivă a valorilor creștine într-un mod practic, în cadrul unor micro-comunități de prieteni și sub amprenta unei identități creștine.

Comunitatea bistrițeană a găzduit în perioada 30 august-1 septembrie peste 1000 de tineri din cele cinci județe ale Mitropoliei și a oferit o varietate de activități, culturale, artistice, duhovnicești și educative, destinate participanților și publicului larg. Organizarea ITO la Bistrița, după 7 ani de la prima ediție locală a acestui eveniment, a venit în întâmpinarea nevoii de a propune schimburi de experiență între tineri, dintre care unii deja activează în asociațiile de tineret.

Întâlnirea Tinerilor Ortodocși de la Bistrița a facilitat configurarea unei comunități creștine și a abordat, prin intermediul atelierelor de lucru, discuțiilor, a conferinței și a discursurilor din cadrul evenimentului, teme de interes pentru tinerii participanți. Majoritatea evenimentelor incluse în ITOBN 2024 s-au desfășurat la Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, un spațiu deschis și încărcat de istorie, primitor și compatibil cu specificul activităților.

Deschiderea festivă a avut loc în 30 august, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmărlui, a preoților însoțitori, a Președintelui Camerei Deputaților, dl. Daniel Suciu, a Președintelui Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, dl. Emil Radu Moldovan, a prefectului județului Bistrița-Năsăud, dl. Teofil Cioarbă, precum și a altor autorități județene și locale. Tineri în portul popular și în tricourile ITO i-au întâmpinat pe ierarhi și i-au însoțit în curtea Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, unde, pe scena amenajată, s-a intonat Imnul de stat al României, interpretat de către Grupul Vocal Synavlia. Slujba de Te Deum a fost săvârșită de către Preasfințitul Părinte Timotei.

Dat fiind că postura de apărători ai credinței ortodoxe implică totodată apartenența la valorile și tradițiile românești, iubirea de port popular și de cântec tradițional din zona de proveniență, participanții au asistat la mo-

mente artistice, care au început cu un micro-recital de pricesne interpretate de Pr. Ciprian Taloș, Petronela Taloș, acompaniați la pian de Maria Taloș. Imnul ITOBN 2024, „În inima mea”, precum și alte piese folk au fost interpretate de către un grup de tineri din Bistrița, Beclean, Năsăud și Dej, acompaniați de chitariști, coordonați de către Pr. Clapa Ioan și Cezar Știr, iar Ansamblul Folcloric Profesionist „Dor Românesc” și Grupul Vocal Folcloric „Valeria Peter Predescu” au încheiat seara cu un recital de muzică populară.

Ziua a doua a ITOBN a început cu rugăciunea de dimineață în biserica de la Coroana, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, și a continuat cu o conferință susținută de Pr. Constantin Necula și jurnalistul Dan Negru, cu tema „Tineretea – Timpul cu Hristos, vindicarea de vremuri!”. În debutul conferinței, Grupul Vocal Synavlia, un cvartet vocal profesionist alcătuit din 4 membri, absolvenți ai Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj Napoca, au susținut un micro-concert de muzică religioasă. Părintele Constantin Necula le-a vorbit tinerilor despre importanța trăirii unei vieți autentice de credință și despre victoriile personale și spiritual dobândite prin oferirea de bine. Încurajând tinerii să își aleagă modele de viață autentice și viabile, invitații au vorbit despre simplitate și sinceritate ca valori fundamentale pentru o viață în comuniune cu Hristos.

Conferința, moderată de jurnalistul Dan Negru, a avut loc în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a autorităților județene și locale, oameni de cultură, preoți, locuitori ai orașului și cei peste 1000 de tineri din întreaga Mitropolie.

Workshopurile, derulate la Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, au fost configurate ca ateliere de lucru în cadrul cărora tinerii au dezbătut în grupuri de 25, sub coordonarea unor profesori moderatori și având tema *Imaginea tânărului creștin ortodox în anul 2050*. Discuțiile generate s-au axat pe identificarea

limitărilor societății actuale cu privire la implicarea tinerilor în diverse activități, a propunerilor de activități/inițiative din partea bisericii și pe un exercițiu de imaginație: *cum ar arăta viitorul tânărului de astăzi ca adult în 2050?* Plecând de la o serie de întrebări legate de modul în care tinerii își imaginează viața bisericii în anul 2050, când vor fi adulți și de la provocarea de a propune schimbări la societatea de azi pentru a deveni una prosperă din punct de vedere moral și spiritual în anul 2050, tinerii au schițat un profil al adultului viitorului, anticipând provocări și oportunități pe care ei înșiși le vor avea în acest sens.

Procesiunea Bucuriei, concepută ca o sărbătoare a comuniunii în Hristos s-a desfășurat în prezența Preasfințitului Părinte Benedict, iar membri ai ansamblurilor „Dor românesc” și „Roua Țibleșului”, îmbrăcați în costume populare, au purtat drapele mari. Pe parcursul procesiunii, participanții au cântat pricesne, au intonat cântece patriotice, iar în încheiere au adus mulțumire lui Dumnezeu prin meditația serii.

Programul de divertisment, asigurat de către grupul Ad Libitum Voices, unul dintre cele mai cunoscute grupuri pop-opera din sud-estul Europei, a încheiat cea de-a doua zi a ITO.

În cea de-a treia zi a Întâlnirii Tinerilor, bucuria de a fi împreună a fost desăvârșită prin participarea la Sfânta Liturghie oficiată de către Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul pe scena amplasată în curtea Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud. Răspunsurile liturgice au fost date de tineri care fac parte din Corul Bisericii „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca, condus de către arhid. prof. dr. Daniel Frumos.

În cadrul festivității de încheiere a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului 2024, responsabilii acestui proiect au primit plachete, în semn de recunoștință pentru implicarea în organizarea evenimentului. Totodată, fiecare grup de tineri din cele nouă protopopiate și celelalte două eparhii au primit diplome de participare. Prezent la festivitate, Ministrul Cercetării, Inovării și Digitalizării, domnul Bogdan Ivan le-a adresat tinerilor un mesaj, iar Preasfințitul Părinte Benedict a marcat finalul ITOBN cu un mesaj de apreciere.

Deși ITOBN a reprezentat un eveniment de scurtă durată, intenția a fost de a crea un mediu propice pentru inițierea formării și educării viitoarei generații într-un spirit de ajutorare a semenilor și de implicare în comunitățile apartenente. Mai mult, această întâlnire are potențialul de a revitaliza comunitatea locală, promovând valorile creștine și întărind legăturile sociale, oferind oaspeților ocazia de a experimenta diversitatea și bogăția culturală a regiunii.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia de experiență

Ne vom continua această călătorie spirituală alături de Sfântul Isaac indicând o altă lege duhovnicească exprimată limpede de acest autor filocalic și în mai multe rânduri. Încercând o introducere voi argumenta o atitudine destul de prezentă în rândul tinerilor care necesită aplicarea unui astfel principiu în situații concrete. Este vorba de dorința de a face lucruri însemnate foarte repede, de a primi responsabilități mari cât mai devreme și de a fi însărcinați cu misiuni complicate cât mai la tinerețe. Într-o oarecare măsură, o asemenea atitudine este încurajată de mentalitatea vremii care valorizează tinerețea, mai ales din perspectiva facilă a acestui segment de vârstă la zone noi, informații numeroase, studii avansate, sau experiențe intense, situație fără precedent cu timp în urmă. Altfel spus, un tânăr pare să fie capabil, cel puțin din perspectiva formării sale, să facă lucruri mari destul de devreme și destul de ușor. Mereu sunt pomenite, în dialogul cotidian obișnuit, exemple de tineri care se remarcă, care întreprind lucrări ce le depășesc vârsta, care avansează calitativ și profesional foarte bine, în termeni superlativi. Acest lucru se datorează, mai ales, faptului că trăim într-o epocă informațională, fapt care, cel puțin în aparență, oferă tinerilor siguranță, stabilitate, încredere și curaj în fața unor situații provocatoare și planuri de activitate îndrăznețe. Până aici totul se desfășoară într-un cadru pozitiv și generos.

Așa cum se întâmplă în general, perspectiva filocalică aduce, pe de-o parte, nuanțe destul de greu de observat în contexte obișnuite iar, pe de altă parte, echilibrează un entuziasm aparent pozitiv și inofensiv, mai ales asociat vârstei tinereții. În acest cadru deja indicat facem apel la una din maximele Sfântului Isaac, foarte clarificatoare, cu valoare pedagogică. Acesta afirmă: „*Tot cel ce începe înainte de vreme cele mai presus de măsura lui își îndoieste vătămarea și nu câștigă nimic*”. Identificăm în această sentință, la o primă lectură, două aspecte cu caracter general. Mai întâi, expresia „mai înainte de vreme” indică un ritm anume în cazul omului pe scara creșterii, a evoluției de-a lungul vieții, ce presupune anumite activități corespunzătoare vârstei, potrivite momentului, dar și personalității actorului în discuție într-un răstimp anume. Dezvoltarea, dincolo de datele obiective pe care le presupune o anumită etapă, are și un caracter vizibil personal, care ne exprimă în unicitatea și în felul propriu de a acce-

cede la realități și situații. În al doilea rând, autorul siriac vorbește de un plus de măsură, care, la început, într-un mod ispititor, poate să amăgească pe cineva, în sensul aroganței de a primi mai mult decât se potrivește vârstei, capacității de a face sau chiar momentului. Într-un fel mincinos unii ar putea sugera fapte posibile mai presus de putință, iar sub impulsul unei astfel de abordări să se pornească pe un drum anevoios și neclar pentru un actor neexperimentat suficient vizavi de provocarea care i se face. Într-un astfel de context Sfântul Isaac este radical și așază o atenționare - nu doar că nu câștigă nimic, ci unui astfel de om i se dublează durerea, neîmplinirea, suferința pe care o tra-

versează la acel moment. Povara care i se pune pe umeri este prea mare, iar părerea de sine care însoțește momentul îi aduce vătămare, lărgind disproporția dintre capacitățile sale și standardele la care este chemat să se ridice. Diagnoza pe care aș pune-o într-o astfel de situație este consumul excesiv de resurse, în fața căruia destul de puțini pot să facă față. De aceea, există cazuri destul de ușor de identificat, în care oameni cu resurse și cu o evoluție extrem de rapidă, își epuizează darurile, tocmai din pricina ritmului alert și a presiunilor generate de măsuri prea mari pentru ei. Pe cât de rapid, drumul către poziții sociale înalte și cu responsabilități pe măsură, pe atât de imprevizibil și de agresiv și regresul, ba chiar căderea, de vreme ce le-a lipsit măsura, dar și conștiința momentului în abordarea posibilităților și a provocărilor.

Într-o astfel de situație se cere și intervenția cuiva din afară, care să atenționeze, să corecteze, să indice o cale moderată și potrivită unui ritm firesc de evoluție. Voi cita o a doua maximă a Sfântului Isaac care socotesc că o completează pe cea precedentă, aducând un plus de înțelegere: „*Nici un fiu nedeprins nu primește bogăția casei tatălui său înainte de a se putea folosi de ea*”. Dacă din perspectiva celui tânăr lucrurile ar trebui să se întâmple foarte repede și cu surplus de măsură, cel experimentat,

numit în termeni generali tată/ părinte, este prudent, moderat și privește lucrurile în profunzime. Nu că nu ar vrea să investească în tinerețe, nu că nu s-ar bucura de generația tânără, nu că s-ar teme să transfere capitalul către cei care vin, ci, mai ales, dorind toate acestea, se gândește ca ele să se realizeze în condiții optime, pentru ca rezultatele să fie maxime. Tradus în termeni obișnuiți acest lucru înseamnă, mai întâi, că tatăl adună pentru copilul său, vede tot ceea ce are în perspectivă, își pregătește copilul pentru ceea ce are de făcut și nu are temeri majore privind acest transfer de „capital” spiritual sau material. Iar, pe lângă această disponibilitate, mai este atent la ceva, ca momentul în care își va oferi moștenirea, să nu fie mai devreme decât este potrivit. Într-o asemenea situație perdanți ar fi amândoi - și tatăl

care oferă, dar și copilul care primește, fără să fie „copt”, adică pregătit pentru această moștenire și mandatare, deopotrivă.

Această observație se potrivește bine cu realitățile contemporane, când copiii doresc să devină moștenitori cât mai repede, dar și când părinții, printr-o grabă împrumutată, la care se adaugă ritmul alert al lumii de azi, fac greșeli majore anticipând sau chiar omițând etape. De bucurie că urmașii lor se descurcă bine, că sunt entuziaști, pricepuți la nou, aceștia le oferă bogăția lor proprie, pe care, din lipsă de experiență, copiii riscă să nu o poată nici măcar păstra. Ea fie se înmulțește, fie scade, însă niciodată nu rămâne aceeași. Este greu pentru un părinte să identifice momentul în care un copil se poate folosi de bogăție. Pentru acest lucru este nevoie să-l privească atent și constant în evoluția lui, să aibă un comportament măsurat, confirmându-l sau corectându-l la vreme, după nevoie, și să-l învețe răbdarea și responsabilitatea. În termenii Ecclesiastului: Vreme este pentru orice... „*Pentru orice lucru este o clipă prielnică și vreme pentru orice îndeletnicire de sub cer... vreme este să sădești și vreme să smulgi ceea ce ai sădit... Vreme este să agonisești și vreme să prăpădești; vreme este să păstrezi și vreme să arunci*” (3, 1, 3, 6).

Așadar, înțelepciunea care vine din a observa momentul oportun pentru a face lucruri pe măsura acestuia, fără a anticipa, cu grabă, fără a spera fără noimă, a investi cu mare chibzuință. Experiența este cea care ne face vrednici de a moșteni un capital, și tot ea face ca investiția acestei moșteniri să dea roade și să nu aducă cu sine vătămare, neîmplinire sau chiar eșec. Așadar, toate la timpul lor.

„Ține cu tărie învățătura și nu o părăsi, păzește-o, căci este viața ta!” (Înt. 4, 13)

Elena Pârvu

Nu putem să ocolim unele probleme ce țin de educație. Dimpotrivă, trebuie să revenim mereu la ele, pentru că numai astfel putem să menținem direcția cea bună întru devenirea tinerei generații care să impună cetățeni destoinici și vremuri pe măsură.

E drept, în ultimul timp, tot mai mult suntem asaltați de anumite elemente ce încearcă să anuleze binele, să distrugă ceea ce omenirea a realizat cu răbdare și pricepere, uneori și cu sacrificii, adică, o lume mai bună, care să înobileze sufletul, umanul din noi. Din păcate, ceea ce am realizat printr-o educație aleasă și multă râvnă, chiar și o creație de mare valoare umană, distrugem zi de zi. În acest context, am cunoscut și oameni care dovedeau renunțări impuse și de golul sufletesc ce se opunea bucuriei creative și speranței de mai bine. Întotdeauna au existat, și încă mai există, abisuri greu de trecut, amenințătoare evoluției societății, așa cum au fost războaiele, dar, în zilele noastre, acestea sunt tot mai greu de evitat, tocmai din cauza progreselor realizate tot de om, dar impuse demolator și de astă dată.

În perioada dintre cele două războaie, s-a anunțat, de fapt, lupta dintre democrație și totalitarism, iar intelectualitatea s-a dovedit interesată mai ales de problemele de civilizație, aflate mai mult în slujba „proprietarilor de idei”. Ideile, însă, serveau interesele partidelor, ajungându-se tot la un carusel care apăra doar unele categorii, dar mai ales interesele de partid. Fiecare partid avea lideri care susțineau „teoretic” reformele, ce trebuiau să servească interesele maselor, a populației ce suferea de pe urma unor măsuri ca: băncile, sistemul de credit, arendășitul, sistemul cooperativ din industrie și agricultură etc. După 1989, propunerile venite pentru a rezolva situația maselor populare aparțineau intelectualității, din păcate fărâmițate de orgoliile de partid, deși convergența ideologică era evidentă. Analiza vremurilor contemporane, aduce în prim-plan tot interesele de partid, ce se perpetuează constant, iar reformele propuse, foarte asemănătoare, rămân tot la stadiul „promisiunilor” deșarte, că sunt de stânga sau de dreapta eșichierului politic. Nu ne rămâne decât speranța de mai bine, convingerea că civilizația românească se va impune și de astă dată, așa cum s-a întâmplat și atunci când eram amenințați de înfrângere. Discuțiile cu nepoții îmi întăresc crezul despre vremurile pe care le parcurgem, chiar dacă uneori par a se opune speranței și bucuriilor creative, fac și dovada unei bogății spirituale cu valențe noi. Remarcăm în mod special, numeroasele premii obținute la nivel mondial de olimpicii liceelor românești, de speranțele ce animă tinerii din România, pentru a se impune în plan științific, având, din umbră, suportul, experiența dascălilor lor, iar dorința afirmării naționale, este imboldul rezultatelor cu adevărat fulminante.

Da, intarsiile biografice ale generației contemporane sunt evocatoare, pot impune caracteristica timpului pe care îl trăim, atmosfera autentică a rostirii realităților cotidiene ce ne trimit la schimbările acestor timpuri... de tranziție...? Spre ce o să fim canalizați? Istoria ne ajută să găsim răspunsul...? De fapt, și Europa, ca și restul lumii, înțelege că erezia declanșată pe mapamond este epoca degradingoladei generale, ce se vrea un nou început, chiar și în evoluția mondială. Suntem contemporani cu sfârșitul unei ere, dar nu putem ghici ce urmează...?

Revenim la ceea ce am pretins că ne poate oferi o soluție, îndemnul din acest eseu: „Ține cu tărie învățătura și nu o părăsi, păzește-o căci este viața ta” (Înțelepciunea lui Solomon 4, 13).



Un om, o viață...

In memoriam

Stavrofora Andreea Filimon

*Ca o lumânare s-a topit
Discret, așa cum a și trăit...*

Arhid. Claudiu Ioan Grama

Monahia Andreea Filimon s-a născut într-o zi de sâmbătă, în data de 24 februarie a anului 1962, în localitatea Fărău, județul Alba, din binecredincioșii părinți Ioan și Mărioara, primind la botez numele Anișoara.

Clipele fericite ale copilăriei le-a petrecut în casa părintească, alături de cei doi frați Ioan și Viorel.

Școala Generală a urmat-o în satul natal, iar după absolvirea celor opt clase urmează cursurile învățământului de zece clase în Ocna Mureș, pe care le finalizează în anul 1979. Pe moment s-a oprit aici, deoarece, în suflet, a simțit chemarea aceea lăuntrică de a-și dăruia viața, întru totul, slujirii lui Dumnezeu. Sămânța credinței sădită în sufletul ei de către părinți a dat roadă și, astfel, în data de 21 iulie 1979, intră ca viețuitoare în obștea Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Râmeț, primită fiind în mănăstire de către maica stareță Ierusalima Ghibu și de părintele duhovnic Arhimandritul Ioachim Popa.

În anul 1991 a absolvit și cursurile Școlii Monahale înființată în cadrul mănăstirii. În timpul viețuirii în Lavra de la Râmeț, a împlinit, așa cum e tradiția mănăstirească, mai multe și diverse ascultări de obște: la gospodăria mănăstirii, la arhondaric, la trapeză și multe altele. În toate a dat dovadă de ascultare făcută cu smerenie, cu dragoste și cu multă responsabilitate. Niciodată nu a lăsat lucrurile la voia întâmplării! Era ordonată în gândire și faptă și meticuloasă în tot ceea ce făcea.

Una dintre ascultările ce i-a fost încredințată, o transformă într-un mic ctitor al mănăstirii de la Râmeț. În primăvara anului 1983, împreună cu alte două viețuitoare din obște, este trimisă în Moldova, la Mănăstirea Agapia, pentru a deprinde meșteșugul tricotajului. În urma acestei experiențe, întorcându-se la mănăstirea de metanie, pune bazele unui atelier în care să fie croite și cusute îmbrăcăminte și veșminte pentru clerici și monahi, atelier care funcționează până astăzi. Maica stareță o numește responsabilă cu buna funcționare a atelierului, ascultare pe care o împlinește, cu multă dăruire, până în anul 1990.

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Andrei, pe atunci Episcop al Alba Iuliei, la recomandarea maicii starețe Ierusalima, în data de 25 Martie, de praznicul Bunei Vestiri a anului 1990, sora Anișoara a fost tunsă în monahism, primind numele Andreea, fiind pusă astfel sub oblăduirea Sfântului Apostol Andrei cel Întâi Chemat, Ocrotitorul României. Slujba călugăriei a fost oficiată de duhovnicul mănăstirii, Arhimandritul Ioachim Popa.

De-a lungul timpului cât a viețuit în obște, Mănăstirea Râmeț s-a aflat în plin proces de restaurare și înnoire, astfel că a fost nevoie de multă muncă și trudă din partea fiecăreia dintre viețuitoare. E de ajuns să amintim doar de construirea marelui și impunătoarei biserici ce s-a ridicat între anii 1982 și 1992, de edificarea noului corp de chilii și a stăreției, dar și de lucrarea de pionierat prin care biserica veche

din piatră, monument istoric de mare valoare, a fost înălțată mai bine de doi metri de la nivelul solului, pentru a putea fi conservată în cele mai optime condiții, fapt ce s-a realizat în anul 1988.

În toată această perioadă, pe lângă ascultările generale, sorei Anișoara, și mai apoi monahiei Andreea, i s-a încredințat și ascultarea de a pregăti hrana pentru echipele de muncitori, un fapt nu ușor de îndeplinit, dar care a avut darul de a o pregăti pentru ceea ce urma a se întâmpla în viața cuvioșiei sale.

Atât cât i-a fost rânduit să trăiască în mănăstire, s-a remarcat ca fiind o fire harnică, ascultătoare și conștiincioasă, răspunzând prezent atât la chemarea clopotelor ce o chemau la slujbele bisericii, cât și la împlinirea îndatoririlor pe care și le-a asumat fără cârtire.

Septembrie 1991, reprezintă un moment de cotitură în viața Maicii Andreea. Răspunzând chemării, lasă liniștea mănăstirii și se transferă la Centrul Eparhial din Baia Mare, intrând sub ascultarea vrednicului de pomenire Episcop Iustinian Chira. Îndeplinește această misiune până în luna iulie a anului 1993, când se transferă la Centrul Eparhial de la Alba-Iulia, revenind sub ascultarea Preasfințitului Episcop (pe atunci) Andrei.

Rămâne la Alba-Iulia până în anul 2011, timp de 18 ani, în decursul cărora a absolvit cursurile Seminarului Teologic și cele ale Facultății de Teologie.

La împlinirea a 21 de ani de la tunderea în monahism, de sărbătoarea Bunei Vestiri a anului 2011, odată cu întronizarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei în demnitatea de Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului Maramureșului și Sălajului, se mută la Centrul Eparhial de la Cluj-Napoca, unde, cu aceeași dăruire, credincioșie și evlavie, își continuă misiunea ce i-a fost încredințată, chiar dacă nu i-a fost ușor.

De sărbătoarea Nașterii Domnului a anului 2019, în semn de apreciere pentru cei 40 de ani de viețuire monahală și pentru cei 28 de ani de slujire la centrele eparhiale de la Baia Mare, Alba-Iulia și Cluj-Napoca, Părintele Mitropolit Andrei, în cate-

drala din orașul de pe Someș, o hirotesește stavroforă, primind dreptul de a purta Cruce Pectorală.

În după-amiaza zilei de 4 august 2024, la vârsta de 62 de ani, mult prea repede după gândul nostru, după o scurtă suferință, răbdată în tăcere, fără a cârti, aducând mulțumire lui Dumnezeu și Preasfintei Sale Maici, împăcată cu Cerul și cu cei de pe pământ, spovedită și împărtășită, pleacă spre cele veșnice, discret, așa cum și-a trăit și viața aici pe pământ.

Împlinindu-i-se dorința, a fost așezată întâi de toate în Paraclisul „Sfântul Siluan Athonitul” din incinta Mănăstirii „Mihai Vodă” de la Turda, mutată ulterior în biserica centrală a mănăstirii.

În data de 7 august, ziua prăznirii cuvioasei Teodora de la Sihla, după Sfânta Liturghie oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a avut loc prohodirea adormitei întru Domnul, stavrofora Andreea, la slujbă luând parte și Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmărlui, precum și Episcopul vicar Benedict Bistrișeanul.

În dangăt jalnic de clopot, sicriul cu trupul neînsuflețit al Maicii Andreea, a fost depus în cimitirul Mănăstirii „Mihai Vodă” de la Turda, „înregimentându-se” astfel în obștea condusă de Stavrofora Andreea Zdrobău, obște pe care a iubit-o și prețuit-o.

Veșnică să-i fie amintirea și somnul lin!

Efigia unei biografii.

Maica Andreea

Diac. Eugen Adrian Truța

oți cunoaște un om în câteva secunde sau într-o poveste spusă pe larg într-un compartiment de tren molcomit. Poți vedea câteva secunde din mișcarea cuiva și să știi că rotunjimea ființei lui nu suferă denivelări sau corecții ale razei.

Acesta este un text emoțional, poate patetic și poate siropos. Nu ne ascundem după degetele incertitudinii: vrem să elogiem.

Stavrofora Andreea (Anișoara) Filimon s-a născut la 24 februarie 1962 în localitatea Fărău, județul Alba, din părinți Ioan și Mărioara Filimon. La doar 17 ani, Anișoara alege să intre în obștea monahală a Mănăstirii Râmeț. Era 21 iulie 1979. Pe 25 martie 1990 va fi tunsă în monahism, primind numele Andreea.

Un laconic paragraf care descrie o biografie cu alegeri tari. Maica Andreea avea încastrată în personalitatea ei interioară trăsăturile călugărești ale unei monahii de stirpe veche. Un monahism ascetic, dârz și îndatorat întru totul ascultării. Ascultarea mai presus de orice.

La Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, am putut colabora timp de patru ani jumătate și, cu câteva prilejuri accidentale, am putut să o surprind dând maicilor aflate în ascultare câte ceva din meșteșugul călugăresc pe care și-l asimilase atât de bine. Maica Andreea transmitea definiția tare a tagmei din care făcea parte. Nu ezita să se pună în fața trenului grijilor și suferințelor pentru a purta zăduful zilei. O făcea în faldurile deloc comodei rase, o săvârșea cu un fel de spirit sacrosanct lipsit de hyper-liricități sau sentimentalități declarative. Maica nu își declara monahismul ca pe o victorie sau alegere istorică, nu se comporta ca și cum ar pretinde ceva din partea laicului sau al surorilor din tabăra monastică. Nu, Maica Andreea era o monahie dispusă să înfrunte orice cu maternitatea unei ursoaice protective.

Dobândise acest curaj ca pe un fel de dar din timpul petrecut între zidurile mănăstirii. Avea un suflet simplu și puternic în credință. Asta o făcea să fie așa un stâlp al eficienței și bune organizări gospodărești, deoarece maica Andreea a ținut casa.

A ținut casa Centrului Eparhial din Alba timp de 18 ani și a ținut casa Centrului Eparhial din Cluj-Napoca timp de 13 ani. Asta nu înseamnă că elogiem merite organizatorice sau de leadership instituțional. Noi apreciem caracterul onest și integru al dedicării totale.

Biografia maicii Andreea este efigia unei puternice consistențe de credincioșie. Deopotrivă monahi și mireni prezenți la slujba înmormântării de la Mănăstirea Mihai Vodă din 4 august a.c., locul ultimei apropiieri sensibile, a ei și a noastră, trăiam sentimentul mutării la cele veșnice a unei nevărstnice înțelepciuni monahale din răstimpuri imemorale în care monahul sau monahia nu suferau de parvenitism, carierism, «pelerinajism» sau autosuficiență.

Această amă (echivalentul feminin al mai cunoscutului avă masculin) a pus capul în pământul din care am fost luați cu toții împlinind chemarea unei strămoșești fidelități față de credință, de Biserică și față de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, părintele ei duhovnicesc.

Nu sunt un favorit al tranzitării altor rezidențe arhieresti, dar în puținele ocazii avute am putut constata prin comparație că ordinea legendară, rigurozitatea de manual, exemplara curățenie, distanța politeții și, cel mai important, lipsa oricărei intruziuni în atmosfera administrației bisericești, au confirmat modelul unui monahism inteligent și de profunzime.

Nu poți avea noblețea unei găzduiri de protocol într-o reședință episcopală cu personaje care se fâstăcesc curioase în proximitatea oaspeților. Maica Andreea a impus linia unei demarcații clare și precise între ce este subiect de interes comun și interes de serviciu. Înainte să se oficializeze GDPR sau alte convenții care asigură discreția unor raporturi profesionale, Maica Andreea statua, pe linia unui monahism de calitate, că spațiul de lucru al ierarhului titular îi aparține în totalitate doar acestuia.

Această virtute inegalabilă o așază acolo unde îi este locul: în memoria unei puternice tradiții de fidelitate și devotament cenobitic despre care am scris cu evlavie și o ținută de mândrie de a o fi cunoscut.

Dumnezeu să o odihnească în pace!



Părintele Profesor Dumitru Abrudan, un ziditor de cuget biblic, s-a urcat la Cuvântul spre a se împlini în El!

Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă

Născut pe plaiuri bihorene, înnobilit de iubirea de glie, Părintele Profesor universitar Dumitru Abrudan a pășit pe calea creșterii într-un cuvânt, știință și înțelepciune și le-a biruit pe toate într-un Hristos! A studiat la Ierusalim, și de acolo a venit cu dorul unității Celui Unu, pentru a lansa dialogul inter-religios și creșterea multor generații de slujitori și teologi într-un cuvânt al Legii veșnice.

Părintele Profesor a ctitorit școli teologice ilustre, a susținut programele universitare transilvane, a condus ASTRA și a fost stâlp al *Telegrafului Român*, a creat manuale și a scris ample studii de teologie biblică, a împlinit misiuni didactice și de cercetare în medii internaționale. Pentru misiunea sa a fost distins de forurile academice și de către cele bisericești.

Mai presus de acestea, Părintele Abrudan se bucură de prețuirea ucenicilor. Acum, în urma plecării în veșnicia Cuvântului, și noi clujeni îi suntem recunoscători pentru susținerea școlii noastre. Iar noi, fiii doctorali, îl vom purta în continuare în rugăciune, pentru ca acolo, mai presus de Sinai, să mijlocească pentru toți! Odihna în Șabatul veșniciei, Rabi!

*
* *

Părintele profesor Dumitru Abrudan s-a născut la 29 august 1938 în localitatea Gepiu, județul Bihor, și a fost un distins teolog român, cu o carieră academică remarcabilă, dedicată studiului Vechiului Testament și limbii ebraice. A urmat cursurile Liceului nr. 1 (Emanuil Gojdu) din Oradea între anii 1952-1956, apoi a continuat studiile teologice la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, unde și-a obținut licența în teologie în anul 1960. În perioada 1960-1963 și-a aprofundat cunoștințele teologice în cadrul Institutului Teologic din București, specializându-se în Studiul Vechiului Testament și limba ebraică.

Cariera sa academică a fost completată de o bursă de studii la Universitatea Ebraică din Ierusalim (1972-1973), unde și-a consolidat expertiza în teologia biblică. În 1978, și-a obținut titlul de doctor în teologie cu teza „Creștinismul și mozaismul în perspectiva dialogului interreligios”, lucrare care a evidențiat profunzimea sa intelectuală și deschiderea către dialogul între religii.

Activitatea didactică a părintelui Abrudan a început în 1963 la Seminarul Teologic din Caransebeș, unde a fost profesor și director între 1968 și 1971. Ulterior, a fost duhovnic la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1971-1972) și lector de Vechiul Testament și Limba ebraică (1973-1979) la aceeași instituție. Între 1979 și 2006, a fost profesor titular la aceeași disciplină, contribuind semnificativ la formarea a numeroase generații de teologi.

De asemenea, a avut un rol important în conducerea instituțiilor teologice, fiind profesor și decan la Facultatea de Teologie din Oradea (1991-2000) și decan la Facultatea de Teologie din Sibiu (2000-2004). Prin activitatea sa, părintele profe-



sor Dumitru Abrudan a lăsat o amprentă durabilă și trainică în teologia românească.

Dintre lucrările sale amintim: *Arheologie biblică pentru facultățile de teologie*, (în colab. cu Emilian Cornițescu) (București: EIBMO, 1994), 352 p.; *Cărțile didactico-poetice* (Sibiu: Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2001), 121 p.; *Creștinismul și mozaismul în perspectiva dialogului interreligios*, (teză de doctorat) (Sibiu: Tipografia Eparhială, 1979); *Limba ebraică biblică pentru Facultățile de Teologie*, (în colab. cu Emilian Cornițescu) (București: EIBMO, 1996), 292 p.

„S-a stins ca o lumânare curată de ceară”.

**Preotul Felician Serban de la Parohia
Recea-Cristur a trecut la cele veșnice
(1954-2024)**

Pr. Pop Silviu

Nupă ce a slujit Sfânta Liturghie în ziua de Rusalii a anului curent în parohia Urișor, iar a doua zi la mănăstirea „Sfânta Treime” de la Breaza - Suci de Sus, Maramureș, marți, a doua zi de Rusalii inima părintelui Felician a cedat la vârsta de 70 de ani și 6 luni, după două luni de pensie, și a plecat din lumea aceasta la cea veșnică, pentru a da socoteală de cum a lucrat în „Via Domnului”.

Părintele Șerban Felician s-a născut în data de 1 ianuarie 1954 în satul Brebeni, comuna Cernești, județul Maramureș, din părinții Aurel și Maria Șerban, născută Lazăr. Școala generală de 8 clase o face în Cernești, după care dă examen la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde este declarat admis. Urmează cursurile acestuia, pe care le termină în anul 1976. La 11 iulie 1976 se căsătorește cu Mariana Bota, născută în data de 15 august 1954, în Brebeni, din părinții Simion și Evdochia Bota, din Cernesești. Este hirotonit diacon în 31 iulie 1976, iar la 1 august, același an, preot de către episcopul vicar de atunci Iustinian Chira Maramureșeanul pentru parohia Căprioara, unde a slujit din 01.09.1976 până în 15.11.1992, după care a fost preot în Recea-Cristur începând cu data de 16.11.1992. De la 1 mai 2000, satul Căprioara a redevenit filie a parohiei Recea-Cristur. Este hirotesit sachelar (13.08.1981), iconom (22.10.1995) și stravofoz (26.06.2002). Are doi copii: Alina-Cosmina (n. 03.12.1977) și Ovidiu Felician (n. 14.10.1986).

Sâmbătă, în ajunul de Rusalii din acest an, a slujit împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul Sfânta Liturghie în fosta parohie Ielciu. Apoi, tot în aceeași zi, de la orele 14, tot cu Preasfințitul Părinte Benedict a participat la sfințirea capelei din Sângeorș, comuna Lechința. Părintele Felician și-a sfârșit călă-

toria pe acest pământ după ce în urma cu câteva luni, în data de 1 februarie 2024, ieșise la pensie și a fost îmbisericit la biserica Parohiei Urișor începând cu duminica Floriilor. S-a retras împreună cu doamna preoteasă Mariana la parohia Urișor, unde fiica Alina-Cosmina este căsătorită cu părintele Pop Călin. Deși a apucat să slujească împreună cu ginerele Călin la Urișor de puțin timp, credincioșii au ajuns să-l iubească foarte mult. Dar iată că Dumnezeu hotărâse altceva pentru el, să cânte în ceruri împreună cu îngerii la Liturgia cerească.



Înmormântarea a avut loc joi 27 iunie 2024. Prohodul a fost oficiat de către Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, înconjurat de un impresionant sobor de preoți, peste 50 la număr în biserica ortodoxă din Urișor, Protopopiatul Dej.

În cuvântul de învățătură rostit cu acest prilej, Părintele Mitropolit andrei a spus: „Am venit să petrecem pe ultimul drum pe părintele Felician din mai multe motive: să ne rugăm pentru sufletul său, în al doilea rând să mângâiem cu neputincioasele noastre cuvinte

familia greu încercată. Pornind de la textul din 1 Timotei 3, 17: «preoții care își țin bine dregătoria să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei care se ostenească cu cuvântul și învățătura». Și părintele Felician s-a ostentat cu timp și fără timp, cu cuvântul și cu purtarea, și iată că bunul Dumnezeu l-a chemat la Sine să dea seama de felul cum a lucrat aici”.

Preotul este în primul rând pastorul tuturor enoriașilor încredințați lui spre păstorire, este atât pastorul celor răi, cât și al celor buni.

Preotul ne ia de la leagăn și ne însoțește pe tot parcursul vieții, până la mormânt și dincolo de mormânt.

Mânecând de la textul 1 Petru 5, 1-5: „Pe preoții cei dintre voi îi rog, ca unul ce sunt împreună preot și martor al patimilor lui Hristos și părtăș al slavei celei ce va să se descopere, păstoriți turma lui Dumnezeu dată în paza voastră, cercetând-o nu cu silnicie, ci cu voie bună după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste. Nu ca și cum ați fi stăpâni peste biserici, ci pilda făcând-va turmei. Iar când se va arata Mai Marele păstorilor, veți lua cununa cea neveștejită a mării. Tot așa și voi, fiilor duhovnicești supuneți-vă preoților, și toți unii față de alții, îmbrăcați-vă întru smerenie, pentru că Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă iar celor smeriți le dă har”, Părintele Mitropolit a spus: „Dacă pastorii de suflete au datorii față de păstoriții lor, de a-i învăța, de a-i sfinți prin sfintele taine și a-i conduce spre limanul împărăției lui Dumnezeu, și păstoriții au datorii față de pastorii lor, de a se ruga lui Dumnezeu pentru ei și de a se supune lor cu smerenie”.

A mai spus apoi că viața aceasta poate fi comparată, așa cum zice poetul creștin Traian Dorz, cu un lung tren: „Un lung tren ne pare viața, ne trezim în el mergând, / Fără să ne dăm noi seama unde ne-am urcat și când / Fericițiile sunt halte, unde stăm câte un minut / Până când ne dăm noi seama, sună, pleacă, a trecut... // Vine odată însă vremea, să ne coborâm și noi / Ce n-am dat atunci o clipă, să ne-ntorcem înapoi? / Dar pe când privim în urmă, plângem timpul ce a trecut. / Sună-n Gara Veșniciei, am trăit și n-am știut». Ce bine ar fi dacă aceste versuri, auzindu-le, ne-ar trezi pentru ca, până încă putem schimba ceva, la coborâre să ni se spună: «Veniți binecuvântații Tatălui ceresc, de moșteniți împărăția cerurilor gătită vouă de la întemeierea lumii...» (Matei 25, 34)”.

Acum la despărțire, părintele Felician ne-ar spune: «Pălpâind m-am stins din lume / Ca lumina unui sfeșnic, / Însă sufletul meu bun tot cu voi rămâne veșnic...”.

Dumnezeu să îl odihnească în pace!

Protopopul Aurel Munteanu erou și martir al națiunii române. Argumente pentru recunoașterea unei realități trăite

CȘ II Dr. Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române

Panteonul românesc cuprinde numeroase nume ale unor personalități istorice, politice, culturale și bisericești care au contribuit major la propășirea poporului român, la afirmarea culturii, spiritualității și civilizației românești, la devenirea națională, politică și culturală a națiunii române în istorie, la făurirea statului român modern, la obținerea independenței acestuia și la realizarea Marii Uniri din anul astral 1918.

În cazul românilor din Transilvania, între aceste personalități se numără cu precădere efigiile ilustre ale fruntașilor mișcării de emancipare religioasă, social-politică și național-culturală din secolele XVIII-XIX, precum cele ale corifeilor Școlii Ardelene, ale generației pașoptiste, ale mișcării memorandiste și ale făuritorilor Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Dintre membrii acestor generații, Parlamentul României a recunoscut și a conferit oficial prin lege specială calitatea de „erou al națiunii române” lui Horea, Cloșca și Crișan, lui Avram Iancu și lui Vasile Lucaciu, consfințind de jure o realitate trăită de facto de mulți români ardeleni.

Între eroii și martirii națiunii române, glorificați ca atare în inimile și în conștiințele românilor ardeleni, se numără și protopopul martir Aurel Munteanu al Huedinului, omorât în bătaie de ungurii șovini din Huedin în 10 septembrie 1940, după ocuparea Transilvaniei de Nord de către Ungaria horthystă. Încă din epocă numeroși istorici, clerici, gazetari și oameni de cultură au recunoscut supliciul prin care a trecut de bunăvoie protopopul Aurel Munteanu drept un martiriu pentru credință și neam, plasând efigia acestuia în galeria „martirilor neamului românesc”. În acest sens, la 15 septembrie 1943, profesorul universitar dr. Pavel Roșca (1884-1960) de la Academia de Studii Comerciale din Cluj-Brașov scria în paginile revistei „Tribuna” din Brașov următoarele: „Aurel Munteanu, prin suferințele ce le-a îndurat, a intrat în patrimoniul martirilor neamului românesc. El nu mai este numai al familiei, nici numai al cercului ce l-au cunoscut și prețuit, ci este al neamului nostru întreg și pentru toate timpurile”.

În ochii contemporanilor, martiriul protopopului Huedinului din 10 septembrie 1940 l-a așezat pe Aurel Munteanu în galeria eroilor și martirilor cauzei naționale românești din Transilvania. De fapt prin viața, activitatea și moartea sa, Aurel Munteanu s-a înscris singur și de bunăvoie în această ilustră și admirabilă galerie a panteonului românesc. Pentru cei mai puțin cunoscători vom enumera aici câteva dintre activitățile și împlinirile sale pe tărâm național-politic, social-economic, și cultural-bisericesc ca paroh la Valea Drăganului (1907-1924) și ca protopop al Huedinului (1923-1940).

La Sebeșul Mare, astăzi comuna Valea Drăganului din județul Cluj, a reparat și pictat biserica, a construit o casă parohială nouă, a înființat o bibliotecă parohială și una școlară, a redactat o cronică parohială – astăzi o sursă istorică prețioasă pentru cunoașterea trecutului acestei localități –, a sprijinit școala confesională românească din localitate, a animat prin conferințe și întruniri periodice activitatea culturală și socială a Despărțământului Hida-Huedin a „Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA), a publicat articole în ziarul „Sfătuitorul”, primul ziar românesc editat la Huedin (1911), a contribuit major la înființarea „Reuniunii femeilor române ortodoxe din Sebeșul Mare”, la fondarea cooperativei „Sebeșana” și a băncii „Drăganul”, al cărei prim președinte a fost. În anul 1915 a fost ales vicepreședinte al Despărțământului Hida-Huedin al Astrei, iar în 26 noiembrie 1918 a fost desemnat delegat oficial al acestui despărțământ la Adunarea Națională de

la Alba Iulia de la 1 decembrie 1918. La sfârșitul lunii ianuarie 1919 s-a refugiat la Cluj și la Blaj din fața bandelor maghiare bolșevizate, active pe frontul de la Ciucea, care l-au căutat pentru a-l aresta, o victimă a gloanțelor trase de armata roșie maghiară asupra casei sale fiind fiica sa cea mică, Ligia, de 9 luni, răpusă în 31 ianuarie 1919.

La Huedin și-a început activitatea în 4 iulie 1922, ca administrator protopopesic al noului Protopopiat Ortodox Român Huedin, al cărui titular a devenit în 7/20 martie 1923. În acest interval a fost decorat de Regele Ferdinand I al României cu distincția „Răsplata muncii pentru bisericească, clasa a II-a” (15 iunie 1922). În 24 decembrie 1924 s-a mutat definitiv la Huedin, unde devenise paroh al comunității ortodoxe din oraș. Ca paroh și protopop al Huedinului a avut o activitate fructuoasă, care poate fi structurată pe cinci planuri sau niveluri majore:

1) *bisericesc și spiritual*, prin organizarea administrativă a protopopiatului și a parohiei, principala sa realizare fiind edificarea bisericii „Sfântul Nicolae” din Huedin (1930-1934), cunoscută drept „Catedrala Moților”, simbol al identității spirituale și naționale ortodoxe românești din acest oraș, sfințită la 14 octombrie 1934 în cadrul unei impresionante ceremonii la care au participat doi episcopi, 25 de preoți, elita intelectualității românești din Cluj și „mii de săteni” din zona Huedinului, Călatei și a Munților Apuseni.



2) *cultural și național*, ca președinte al Despărțământului Huedin al Astrei (1920-1940), organizând zeci de conferințe sătești și primele ceremonii publice de comemorare a eroilor moților: Horea, Cloșca și Crișan, Avram Iancu și eroii luptei de la Fântânele (6-7 iulie 1849), cei 45 de martiri de la Beliș din toamna anului 1918, ridicând troițe și monumente publice în cinstea lor; apoi, începând cu ianuarie 1935, ca președinte al comitetului Huedin al „Ligii Antirevizioniste Române”, care a încercat să contracareze pe plan național și internațional revizionismul maghiar.

3) *politic*, ca deputat în primul Parlament al României Mari (1919-1920), senator al județului Cluj (1926-1927) și consilier județean la Cluj (1926-1929).

4) *social*, ca purtător de cuvânt al moților în fața autorităților de la București în chestiunea rezolvării litigiului funciar din arealul Munților Apuseni, prin aplicarea legii de împroprietărire a țăranilor din Transilvania, emisă în 1921.

5) *economic*, ca membru fondator al băncii populare „Fântânele” din Huedin și membru al cooperativei „Horia” din Huedin, întemeiate pentru sprijinirea emancipării și progresului economic al românilor din zona Munților Vlădeasa.

Pentru ținuta sa demnă și românească, pentru bogata sa activitate, în ciuda faptului că își exprimase public de mai multe ori spiritul irenic și respectul față de concetățenii maghiari, protopopul Aurel Munteanu a fost considerat de ungurii șovini din Huedin drept un dușman al ideii Ungariei Mari și un catalizator al energiilor românești rămase în teritoriul cedat Ungariei horthyste la 30 august 1940. Astfel, în contextul ocupării Huedinului de către armata maghiară, în 10 septembrie 1940 a fost linșat în piața publică din Huedin, fiind ucis în bătaie de un grup de maghiari cu asistența pasivă a autorităților horthyste, iar trupul neînsuflețit i-a fost aruncat într-o răpă de la marginea orașului. Jandarmul român Gheorghe Nicula a fost singurul care i-a sărit în ajutor, împărțându-i aceeași soartă tragică. În 16 noiembrie 1940, autoritățile maghiare au aprobat efectuarea unei autopsii și săvârșirea unei ceremonii scurte de înmormântare la care a participat o delegație din partea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Medicul chirurg Eugen Nicoară (1893-1985), participant la acea ceremonie, a publicat ulterior o broșură „Mucenicul Aurel” (Cluj, 1946), în care a descris pătimirile sacerdotului. Crima a fost descrisă în presa românească a vremii și a fost semnalată în raportul diplomaților germani și italieni care au investigat crimele săvârșite în nordul Transilvaniei în toamna anului 1940, iar Tribunalul din Cluj prin sentința din 13 martie 1946 i-a condamnat pe cei 25 de autori ai asasinatului de la Huedin pentru „crime de război”, sentința nefiind însă pusă în aplicare deoarece principalii făptași n-au putut fi găsiți pe teritoriul României. În baza acestei sentințe, la 16 aprilie 1957, episcopul Nicolae Colan al Vadului, Feleacului și Clujului a solicitat autorităților statului român acordarea unei pensii viagere preotesei văduve Lucreția Munteanu, recunoscând „că protopopul Munteanu Aurel, prin activitatea desfășurată pentru binele obștesc, precum și prin moartea de martir pe care a suferit-o, se situează alături de mulțimea de eroi și martiri care au suferit și murit pentru marile idei de libertate și bunăstarea celor nevoiași și asupriți”. Români din Huedin și din împrejurimi i-au păstrat memoria vie în posteritate, rămășițele sale fiind mutate din cimitirul orașului în fața bisericii Sf. Nicolae (16 septembrie 1965), unde i s-a amenajat un monument funerar sub care odihnesc rămășițele sale și ale jandarmului Gheorghe Nicula. Începând cu anul 1990 este comemorat anual în mod solemn în data de 10 septembrie.

Pentru activitatea sa, pecetluită de sfârșitul său martiric, protopopul Aurel Munteanu este considerat de românii din Huedin și din zona Munților Vlădeasa unul dintre eroii și martirii națiunii române. Rămâne o datorie a Parlamentului României de a recunoaște de jure această realitate.

Despre viața, activitatea și martiriul protopopului Aurel Munteanu s-au scris mai multe articole, studii și monografii de specialitate, semnate de istorici, intelectuali și preoți. Le semnez aici pe cele mai importante:

Eugen Nicoară, *Mucenicul Aurel*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Cluj, 1946.

Valeriu Gr. Sima, *Protopopul Martir de la Huedin, studiu*, Poieni, 1982.

Nicolae Șteiu, *Protopopul Aurel Munteanu – erou și martir al neamului*, Editura Craiul Munților, Cluj-Napoca, 1998 (ediția a II-a, Editura Tipo, Alba Iulia, 2011).

Mircea-Gheorghe Abrudan, *Protopopul Aurel Munteanu (1882-1940), martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020.

Eugen Nicoară, *Mucenicul Aurel*, Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Mircea-Gheorghe Abrudan și Pr. Dan Ionuț Lupușan, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021.

Mădălin-Sebastian Lung, Dan-Ionuț Lupușan (coord.), *140 de ani de la nașterea părintelui protopop Aurel Munteanu*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2022.

Mădălin-Sebastian Lung, Dan-Ionuț Lupușan (coord.), *100 de ani de la instalarea părintelui Aurel Munteanu ca Protopop Ortodox Român al Huedinului*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2023.

Protopopul Martir de la Huedin (II)

Dr. Diana Lostun

Serviciul Județean Satu Mare al Arhivelor Naționale

(continuare din numărul anterior)

În scurtul istoric al bisericii cu hramul „Sfântului Ierarh Nicolae” din orașul Huedin, realizat de către Părintele Valeriu Gr. Sima în volumul său intitulat *Protopopul Martir de la Huedin – Material documentar* (Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Mădălin-Sebastian Lung, Editura Limes, 2024), aflăm date concrete și exacte cu privire la construirea acestui locaș de cult ridicat între anii 1931-1934 după planurile inginerului Leo Bohățel, din donația credincioșilor, colecte publice și ajutor de stat și sub supravegherea strictă și atentă a protopopului Aurel Munteanu. Primul paroh și protopop al protoieriei nou înființate a fost Aurel Munteanu, care a slujit cu onoare și demnitate până la moartea sa eroică întâmplată la 10 septembrie 1940. I-a urmat, Petru Pop, iar de la 1 ianuarie 1976, slujitor al bisericii devine Nicolae Petru. Acesta este șirul preoților slujitori din Huedin.

O comemorare a protopopului de Huedin a avut loc la Brașov, la catedrala ortodoxă, eveniment ce a fost prezentat și în ziarul „Universul” din 20 septembrie 1943. După slujba religioasă, parohul catedralei, părintele Vasile Coman, a rostit o predică însoțită de menționând cuvintele profetice spuse de părintele martir cu două zile înainte de a fi ucis mișelește, în ultima predică din 8 septembrie 1940: „Nu plângeți!...”.

Alți vorbitori care l-au comemorat au fost: preotul Ștefan Rusu, refugiat din Târgu Mureș, și profesorul Pavel Roșca, fost rector al Academiei Comerciale Cluj-Brașov.

În ziarul „Ardealul” din 15 septembrie 1943, apare articolul intitulat „Cucernica pomenire de duminică 12 septembrie 1943, protopopul Huedinului”, în care Gabriel Țepelea îl comemoarează pe protopopul erou, afirmând că acesta s-a prăbușit cu aceeași credință pe care a purtat-o o viață întreagă, credința în viitorul și dreptatea neamului românesc.

Viața protopopului martir Aurel Munteanu este foarte interesant relatată de familie. Fiul, ginerele dar și fratele mai mare, Victor Munteanu, prezintă în mod cronologic dar și cu detalii necuprinse de alte biografii, întreaga sa viață. Ne sunt dezvăluite pasiunile sale, caracterul nobil și bun, erudiția de excepție, dar și neobosită-i trudă. Se implica în activități sociale, culturale și economice, fiind un far de lumină și cultură pentru cei din jur. Era cunoscut de elitele vremii și prieten cu intelectuali de vază. Vorbea mereu cu înflăcărare și dorea să țină trează conștiința națională. În conferințele pe care le ținea, amintea mereu de faptele de vitejie și eroism, organiza serbări în locurile pline de istorie și participa la toate acțiunile comemorative din țară.

Figura îi era robustă, voinică, iar vocea puternică se auzea în orice loc vorbea. Preocupările sale intelectuale erau impresionante, citea mult, uneori îl prindea dimineața, dar și scria și publica în gazetele vremii și iniția proiecte importante pentru populația din zonă. Sunt relatate cu lux de amănunt ultimele momente din viața sa, tocmai pentru a nu putea uita cruzimea crimei. Ucigașii au fost judecați și condamnați pentru faptele lor, dar parte din ei au reușit să fugă în Ungaria. Prezentimentul morții l-a urmărit pe părintele protopop nu numai în biserică ci și în vorbirile sale din piețele publice, unde spunea adesea: „Pentru dreptate pot muri și în piața publică!”.

Momente și aspecte din viața și activitatea protopopului Munteanu, viața de familie, greutățile întâmpinate, refugiul familiei în timpul Primului Război Mondial, le putem afla din relatările familiei. Prietenia cu preotul greco-catolic Septimiu Popa este de apreciat, și ajutorul dat unul celuilalt în momente de restriște este de salutat. Părintele protopop deseori se deplasa la Ciucea, la Octavian Goga, pe care-l cunoștea din copilărie. Întreținea relații de amiciție și corespondență cu poetul Ady Endre.

Aflăm în continuare că a fost primul protopop al Huedinului. Din această demnitate, paralel cu consolidarea parohiei sale, s-a îngrijit de toate bisericile și parohiile din subordine, dotându-le cu cele necesare.

Ca președinte al Astrei locale a depus o amplă activitate de culturalizare în regiune, ținând cuvântări la toate serbările și festivitățile. Călătorea călare, pe jos și cu căruța, vizita toate locurile pline de istorie, făcea parastase cu sobor de preoți ortodocși și uniți pentru eroii neamului.

Directorul spitalului, medicul Vasile Pașca i-a fost prietenul cel mai devotat și sfătuitorul și colaboratorul cel mai apropiat.

Pentru a marca personalitatea protopopului din Huedin, medicul primar chirurg Eugen Nicoară publică o broșură intitulată „Mucenicul Aurel”, în anul 1946.

Dr. Ioan Spălățelu publică în săptămânalul „Contemporanul” din 28 aprilie 1978 un amplu articol despre ocupația horthystă în nordul Transilvaniei din anii 1940-1944, pentru ca nu cumva să recidiveze ura elementelor șovine și iredentiste. Sunt prezentate toate atrocitățile întâmplate în acei ani de ocupație maghiară.



Părintele Academician Profesor Doctor Mircea Păcurariu publică în ziarul bisericesc „Telegraful Român”, gazetă tipărită fără întreruperi de la apariție (3 ianuarie 1853), un interesant articol intitulat: „Să nu uităm martirii!...”, în nr. 23-24 din 14 iunie 1978. Dedică pagini interesante unui eveniment istoric tragic și dureros, pe care nu avem voie să-l uităm niciodată, căci altfel el poate fi repetabil. Pentru început, autorul articolului are în vedere evenimentul primordial ce a avut loc după Primul Război Mondial, și anume, realizarea marelui ideal al românilor din Transilvania, întâmplat la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, Unirea cu Patria Mamă. Desăvârșirea unității de stat avea să aducă schimbări importante și în viața Bisericii Ortodoxe Rămâne, prin înființarea Patriarhiei Ortodoxe Române în 1925, prin statutul și legea de funcționare și organizare a acesteia. Înființarea unor eparhii noi, zidirea unor biserici prin grija poporului credincios din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, numirea unor ierarhi în nou înființatele episcopii, cărturari de necontestat și luptători pentru drepturile românilor din Ardeal. Aceștia și-au păstorit creștinii cu multă grijă părintească, călă-

uzindu-i spre culmile mântuirii.

Dar vitregiile vremii aveau să-și imprime amprenta asupra întregii lumi prin dezlănțuirea celui de-al Doilea Război Mondial, iar pentru românii din Transilvania de Nord o și mai mare nenorocire avea să se abată prin Diktatul de la Viena, prin care se ceda Ungariei horthyste acest teritoriu. Asupra acestui act criminal aveau să protesteze intelectuali și patrioți români, dar totul a fost în zadar. Au urmat patru ani de atrocități, din partea autorităților ocupante, asupra femeilor, copiilor, bărbatilor, oameni de diferite religii și naționalități ori statut social. Părintele academician Mircea Păcurariu prezintă spre neuitare locuri și fapte: de la Zalău, Treznea, Ip, Fintina Mare, Camăr, Păușa, Ciumărna, Șimleul Silvaniei (județul Sălaj), Mureșeni de Cîmpie și Huedin (județul Cluj), Almașul Mare (județul Bihor) dar și în alte localități, numărul celor uciși, maltratați și schingiuiți ridicându-se, la sfârșitul anului 1943, la peste 15 000. Aproape 300 000 de români au părăsit locurile de obârșie și au plecat în pribegie, sate întregi de români au fost evacuate, iar din cei rămași o mare parte a fost dusă la muncă în Germania, iar evreii trimiși în lagăre de exterminare. S-au desființat școli și instituții românești, s-au interzis publicațiile românești și utilizarea limbii române. S-a continuat cu maghiarizarea numelor românești și represii împotriva Bisericii românești și a slujitorilor ei. Astfel, episcopul ortodox Vasile Stan al Maramureșului a fost silit să părăsească Sighetul și să se refugieze la Sibiu, împreună cu suita sa. Episcopul Nicolae Popovici de la Oradea a fost arestat în ziua de 4 octombrie 1940, împreună cu alți intelectuali români din Oradea și cu familiile lor și au fost amenințați că vor fi împușcați. Doar Mitropolitului Nicolae Colan i s-a permis să rămână la Cluj, dar a avut mult de suferit din partea autorităților maghiare. În toamna anului 1940 toate bisericile ortodoxe din Maramureș au fost închise de noile autorități. Autorul articolului își continuă expunerea cu prezentarea furiei autorităților horthyste asupra unor preoți slujitori. Au cunoscut moarte martirică preoții: Protopopul din Huedin - Aurel Munteanu, care a fost chinuit, schingiuit, batjocorit și omorât de o bandă de 21 de asasini, în văzul lumii. Trupul i-a fost aruncat într-un șanț, după 4 ore de tortură. În satul Trăzne, preotul din sat, Traian Costea a fost împușcat în cap, iar trupul i-a fost străpuns de baionete. În cele din urmă i s-a dat foc trupului în pridvorul casei. Preotul Ioan Danci din Lona a fost arestat împreună cu câțiva credincioși, iar după câteva zile trupul i-a fost găsit aruncat în Valea Nadășului.

Multe lăcașuri de cult au fost distruse, prin ardere și dărâmare, profanate ori transformate în magazine de cereale. Cu toate cele întâmplate, Mitropolitul Colan și-a îndemnat creștinii la pace și iertare în numele Învierii.

În încheiere, părintele Mircea Păcurariu face o remarcă esențială, și anume aceea că a reamintit aceste pagini triste din istoria bisericii strămoșești din Ardeal pentru a nu fi denaturată istoria.

Postfața la volumul Părintelui Valeriu Gr. Sima, *Protopopul Martir de la Huedin – Material documentar*, Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Mădălin-Sebastian Lung, Editura Limes, 2024, este întocmită de renumitul cercetător Dr. Ioan Ciorba, Șef Secție la Muzeul orașului Oradea (Muzeul Țării Crișurilor din Oradea), care ne invită la lectură pentru a descoperi destine excepționale, deseori dramatice, a căror viață remarcabilă ne poate fi model de urmat.

Buna conviețuire ce trebuie să o semănăm între noi, cei de diferite confesiuni, și continuând cu eforturile de a scoate la lumină figuri noi, emblematice, uitate sau pierdute. Recuperarea acestora se dorește a fi totală, și ea poate fi realizată de cei care iubesc cu adevărat istoria ori sunt pasionați de ea.

Pasiune și profesionalism ne-a fost dat să descoperim în tânărul editor, domnul cercetător Mădălin-Sebastian Lung, care a reușit să ne capteze atenția, să ne trezească interesul în a descoperi în persoana Părintelui Protopop Aurel Munteanu calitățile intelectualității românești din spațiul transilvan de la început de secol XX.

Iuliu Maniu în Țara Năsăudului

Victor Știr

crisul lui Mircea Gelu Buta a evoluat de la lucrările de specialitate, la studiile de bioetică, disciplină pe care o conduce la nivel de șef de catedră al Facultății de Teologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj Napoca, în timp paralel, a rămas în literatura beletristică romanul Tabloul de absolvire, apărut în două ediții și consacrat anilor liceului, apoi volume dedicate Bisericii Ortodoxe Române, în zona Bistriței și în conexiune cu evenimentele istorice din spațiul Transilvaniei, mai multe volume de eseuri și interviuri în care se meditează asupra condiției intelectualului în vremea noastră, pentru ca apoi să abordeze teme substanțiale de istorie din viața comunității românești a Bistriței în relație cu comunitatea săsească. În mai multe volume consacrate interacțiunilor comunității românești cu cea săsească este de admirat perspectiva amplă și opiniile echilibrate în concordanțe cu adevărul istoric, așa cum reiese din multele surse consultate pentru documentare. Se deplasează, oarecum, mentalitatea că românii ar fi fost într-o stare de umilință pe aceste meleaguri, supuși legilor universității săsești; se face apel la documente, se analizează *status quo*-ul politic transilvănean pentru înțelegerea stării, totuși, deloc favorabile a „valahilor”, a „schismaticilor”.

În anul 2023, la 70 de ani de la trecerea la cele veșnice a lui Iuliu Maniu și la 150 de ani de la nașterea omului politic ardelean, prof.univ. dr. Mircea Gelu Buta a publicat volumul Iuliu Maniu și Năsăudul, vorbind pentru prima dată, după știința noastră, despre interesul special al lui Iuliu Maniu pentru vechiul ținut românesc unde își avea o parte a familiei sale. Elena, sora lui Maniu, s-a căsătorit cu vicarul dr. Ioan Pop și au avut patru copii, o familie numeroasă în care s-a moștenit dragostea tradițională pentru propășirea românilor din vechea provincie, atât de impregnată de istorie și de activitatea manifestă a înaintașilor. Din familia largită îi amintim pe prof. univ. dr. Romulus Boilă, prof. univ. dr. Motogna Victor, jurist Zaharia Boilă,

Chiar dacă autorul sugera cândva că lucrarea nu ar fi în intenția domniei sale una de istorie pură, ci vizează în principal relațiile dintre oameni, autorul reușește o prezentare atractivă a evenimentelor istorice din Transilvania, de la Marea Unire până spre anii ’80, în același timp oferind suficiente detalii din viața omului poltic Iuliu Maniu mișcându-se prin sinuozitățile vremii și evenimentelor; ne gândim la anii 1918, 1940-1944, apoi la perioada postbelică a instaurării regimului comunist în țară.

Prezentarea familiei Pop, în care a intrat prin căsătorie Elena Maniu, sora „sfinxului de la Bădăcin” (cum a fost supranumit), implică o adevărată saga, prin numărul mare de oameni, de o rară calitate, în ceea ce însemnează prestația publică. Iubitori de carte, patrioți, nepoții lui Maniu de la Poiana Ilvei (Ținutul Năsăudului) au reușit să se armonizeze cu strălucirea elitei familiei în ce privește nivelul tradiției transilvane de conștiință românească. Unii dintre ei s-au remarcat în evenimentele care au constituit Marea Unire, alții în asigurarea unor instituții la nivel județean, intrând în administrația laică sau, mai mult, în rândul bisericii Greco-Catolice. Dacă sfărtecarea României unite prin dictatul de la Viena a fost dureroasă, ocuparea țării de către trupele sovietice și instaurarea comunismului a însemnat o catastrofă, aranjată de Stalin și Churchill care s-au înțeles, pe nefastul petic de hârtie, asupra influenței de 90% a politicii sovietelor în România.

În ciuda uriașei forțe a Uniunii Sovietice, Iuliu Maniu împreună cu apropiații săi a gândit moduri de rezistență la „tăvălugul” răsăritean-barbar. Împreună cu generalul Aldea a prefigurat pregătirea tineretului, și nu numai, pentru mișcări de rezistență la ocupația străină și la comunism. De precizat, nucleele de oponenți erau diseminate pe aproape întreg teritoriul țării și vizau atât contracararea ocupantului cât și a comunismului ca sistem de înlocuire a democrației interbelice. Batalionul de voluntari „Iuliu Maniu” s-a format, urmare a discuțiilor între fruntași țărâniști: Iuliu Maniu și Ilie Lazăr cu sublocotenentul Gavril Oltean. S-au format „Companii de voluntari” care împreună cu Batalionul de voluntari au constituit „Corpul de Voluntari”. În Ardeal exista formațiunea de rezistență „Haiducii lui Avram Iancu” în care a fost cuprinsă și „Divizia Sumanele Negre”, numele fiind luat în amin-

tirea gloriei imperial-austriece a „Cătanelor Negre” care, spune tradiția, i-au dat de furcă lui Napoleon la Arcole.

Profesorul Buta a schițat profilul mișcării de rezistență din Țara Năsăudului în care erau implicați nepoții lui Iuliu Maniu, problematica fiind până acum doar sectorial sau deloc studiată și cunoscută în această formă. Se evidențiază, între mulți, avocații Vasile Buta, Pop Cornel, foști prefecți țărâniști ai județului, apoi profesorul Leonida Pop, înzestrat pentru activitatea la catedră în liceul grăniceresc de la Năsăud, dar și pentru supraviețuirea în condiții vitrege, ascunzându-se, cu abilitate, de securitatea comunistă, având misiunea să lichideze orice rezistență. „Jurnalul de fugăr” al lui Leonida Pop a fost confiscate de securitate, la arestare și denotă echilibrul și patriotismul unui om aflat în stare limită, de asemenea, demnitatea celui care trăiește având deasupra pericolul implacabil al condamnării la ani grei de pușcărie sau chiar moartea. Iuliu Maniu a contat tot timpul pe devotamentul nepoților săi și a investit și financiar, alături de alți câțiva, în constituirea unităților de contracarare a ocupantului bolșevic.

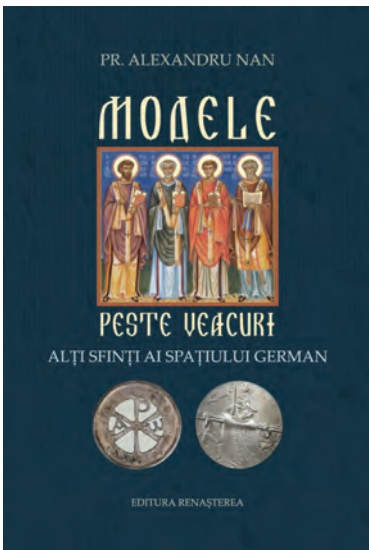
Este superfluu să reluăm atrocitățile atât de cunoscute pe care sovieticii le au desfășurat în România, creând baza unei regim totalitar prin lichidare elitei, a coloanei vertebrale a neamului românesc. Să reținem doar condamnarea, din familie, a profesorului Leonida, dr. avocat Casiu cu soția Gabriela, dr. avocat Alexandru, profesorului Marius, a dr. avocat Vasile Buta, doctor medic Leonida Buta la mulți, mulți ani de închisoare.

Credibilitatea celor exprimate în paginile volumului este susținută de prezentare la tot pasul a unor documente de arhivă, fapt apreciat într-un text și de istoricul prof. univ. dr Vasile Pușcas de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca: „Cartea profesorului Mircea-Gelu Buta este o reconstituire bazată pe documente arhivistice din epocă a rolului lui Iuliu Maniu și a influenței sale în constituirea și desfășurarea unei rezistențe naționale românești contra bolșevizării țării, imediat după 1944, în zona Năsăudului și în alte regiuni ale României. Această lucrare nu înfățișează doar un capitol important de istorie locală, ci reprezintă și o reconstituire necesară pentru istoria națională și europeană a secolului al XX - lea.”

Se cunoaște prea bine că rezistența românilor în munți s-a întins până spre 1960, dând mult de lucru securității formate în bună parte din alogeni, necruțători, după canoanele bolșevice. Această jertfă a poporului român nu este recunoscută la nivelul meritat nici până astăzi.

Textul dinamic, clar, stăruind asupra relațiilor dintre oameni, invită la lectură și procură cititorului satisfacția parcurgerii unei perioade a istoriei naționale dintr-un colț al României care și a păstrat demnitatea și năzuința spre vremuri mai calme.

Omagiindu-l, la 150 de ani de la naștere pe Iuliu Maniu, prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buda o face cu profesionalism, reușind un volum împlinit, atractiv, despre o personalitate exemplară, intrată de mult în panteonul celor care s-au jertfit pentru România.



ALEXANDRU NAN, *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024, 230 p.

O dată cu publicarea, în anul 2017, a volumului intitulat: *Pe urmele sfinților din Apus. Sfinții spațiului german* (Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2017), primit cu multă căldură de către critici, cititorii de felurite formații și apartenențe confesionale

și reprezentanții spațiului teologic, părintele dr. Alexandru Nan a desțelenit un teren aghiografic care rămăsese în obscuritate până atunci și a oferit un subiect de investigație util și de actualitate. Specializat în relațiile dintre Apus și Răsărit în perioada carolingiană (cu o teză de doctorat

intitulată: *Le controversie theologiche tra Bizantio e l'Imperio franco sotto in Carolingi*, Editura Doxologia, Iași, 2018), autorul reușește totuși să stăpânească și subiecte adiacente celui în cauză. O dovedește amplul expozeu cu caracter aghiografic deja pomenit și continuarea lui, intitulată: *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german* (Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024), recent publicat, la care ne vom referi în rândurile următoare.

După cum remarcă Înaltpreasfințitul Părinte Serafim în prefața demersului (p. 7-9), o astfel de cercetare are o relevanță practică și un efect de-a dreptul motivațional, căci: „*Fără exemple vii de trăire a credinței, credincioșii n-ar găsi imboldul și încurajarea de a se angaja în lupta pentru biruirea păcatului și deprinderea virtuților. Când ne rugăm cu evlavie în fața icoanelor sfinților, intrăm în comuniune reală cu ei, simțim în inimă prezența lor și ne împărtășim și noi din sfințenia lor. Icoana nu este un simplu tablou, ci un obiect sfânt, încărcat de har, care se transmite celui ce o cinstește. De aceea, din unele icoane izvorăște mir. Cu atât mai mult, moaștele sfinților sunt dovada de netăgăduit că trupurile sau părți ale trupurilor lor nu sunt cu totul moarte, ci că în ele lucrează Duhul Sfânt, ca și în timpul viețuirii lor pe pământ*” (p. 8).

La rândul său, părintele autor subliniază în *Cuvântul înainte* al lucrării (p. 11-14) faptul că între demersul din anul 2017 și cel de acum există un raport de continuitate și subliniază relevanța cunoașterii reprezentanților sfințeniei autohtone în diaspora. Astfel: „*Pentru a ne putea păstra identitatea noastră ortodoxă în diasporă, avem nevoie și de ajutorul sfinților care s-au nevoit în aceste teritorii. Avem nevoie de ajutorul „fraților noștri mai mari” în „pelerinajul nostru” în aceste ținuturi, în care, așa cum spunea odată Mitropolitul grec al Germaniei, Augustinos, nu am ajuns să trăim întâmplător!*” (p. 13).

Segmentată în 22 de unități tematice mari, lucrarea debutează cu un text dedicat pelerinajului și relevanței lui în Biserica primară (p. 15-28). Aici, Protopopul Bavariei vorbește despre importanța acestei forme de manifestare a credinței, oferind deopotrivă exemple și informații cu privire la motivația sa teologică. Apoi, cititorii sunt invitați să-i descopere pe Sfântul Magnus, apostolul ținutului Allgau (p. 29-36), Sfântul Maxim de Trier (p. 37-46), una dintre vocile importante ale luptei împotriva ereziei ariene, Sfântul Emmeram de Regensburg (p. 47-54), Sfântul Niceta de Trier (p. 55-62), Sfinții martiri Casius și Florentius din Bonn (p. 63-76), Sfântul Leonard de Limoges (p. 77-86), Sfinții Euchariu, Valeriu și Maternus, primii episcopi de Trier (p. 87-100), Sfântul Wunibald de Heidenheim (p. 101-108), Sfântul Severin de Noricum (p. 109-120), Sfântul Africiu de Trier (p. 121-130), Sfântul Alto (p. 131-138), Sfânta Walbuga de Heidenheim (p. 139-146), Sfântul Fridolin de Sackingen, apostolul alamanilor, care se găsește pe stema unui canton elvețian (p. 147-154), Sfântul Liutger, apostoliul Westfaliei (p. 155), Sfântul Florian de Linz (p. 165-174), Sfântul Alban de Mainz (p. 175-182), Sfântul Foar (p. 183-188), Sfânta Cuvioasă Imgard de la Chiemsee (p. 189-198), Sfântul Liborius de Paderborn (p. 199-206), Sfântul Sebalduș (p. 207-216) și Sfântul Paulin de Trier (p. 217-227).

Scrise într-un limbaj accesibil, medalioanele dedicate sfinților din spațiul german conțin de asemenea și recomandări bibliografice, menite a ghida cititorul curios înspre alte titluri dedicate temei. În același timp, sunt texte de profunzime și valoare teologică și vin să vorbească despre latura aplicată a vieții spirituale, oferind modele și arătând în același timp faptul că sfințenia nu reprezintă o țință de neatins.

Cartea părintelui protopop dr. Alexandru Nan intitulată: *Modele peste veacuri. Alți sfinți ai spațiului german*, se constituie astfel, precum am încercat să arătăm și în rândurile de față, într-o valoroasă contribuție la redescoperirea aghiografiei sub aspect practic și într-un text menit a deștepta conștiințe, a invita la aprofundarea creștinismului ca mod de viață și la cunoașterea nemijlocită a valorilor lui. Odată cu publicarea ei, părintele autor reușește să îmbogățească spațiul teologic cu un text valoros cu valențe multiple și în același timp, să stabilească punți de legătură cu mediul Occidental, invitând la cunoașterea personalităților care l-au marcat în perioada premergătoare Marii schisme. De aceea, un astfel de demers se cuvine salutat și apreciat, iar autorul felicitat și încurajat să continue astfel de investigații, fertile deopotrivă sub pentru cercetarea de specialitate și pentru practica și morala Ortodoxă.

Protos. Maxim (Morariu)

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

August 2024

1 august

Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica de lemn de la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pedi-atrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și predică în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Cornești, Protopopiatul Turda. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

2 august

Program de audiențe.

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

Oficiază Paraclisul Maicii Domnu-

lui și predică în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Filia Vale, Parohia Corneni, Protopopiatul Gherla. Face o vizită la biserica aflată în renovare a Parohiei Corneni și la noua casa parohială în construcție. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

3 august

La Capela Mortuară din Parohia Sănmihaiu de Câmpie, Protopopiatul Beclean, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Ionuț Silviu Mate. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la Institutul Oncologic „Prof. Dr. Ion Chiricuță” din Cluj-Napoca.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Ghirșu Român, Protopopiatul Cluj I.

4 august

În Duminica a VI-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Bonțida, Protopopiatul Gherla. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintează la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Petru Lucian Dobocan, parohul comunității. Oferă Ordinul „Mihai-Vodă” domnului Aurel Emil Cărhaț, Primarul Comunei Bonțida; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnei Felicia Laura Nuț, consultant proiect; Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de Gledin” domnului Vasile Morar, constructorul Centrului și „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură - cartea de căpătâi a creștinului” doamnei arhitect Adina Sztahura. Oficiază slujba de binecuvântare a Centrului social-misionar din localitate, construit cu fonduri europene de către parohie, cu sprijinul primăriei.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de pe Valea Chintăului, Protopopiatul Cluj II. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

5 august

Asistă la Vecernia cu Litie în biserica Mănăstirii „Buna Vestire” de la Cormaia, Protopopiatul Năsăud.

6 august

Săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea „Schimbarea la Față” din localitatea Ilva Mare, Protopopiatul Năsăud, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Ovidiu Sermeșan, Protopopul Năsăudului.

În Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Sângeorz-Băi, Protopopiatul Năsăud, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Florin Buia. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfântul Nicolae” din Parohia Sigmir, Protopopiatul Bistrița. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

7 august

La Mănăstirea Mihai-Vodă din Turda, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, stavrofora Andreea Filimon de la Centrul eparhial.

Slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește predica în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Filia Săniacob a Parohiei Șirioara din Protopopiatul Beclean.

8 august

Face o vizită pastorală la Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul clujean Dâmbul Rotund și pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie”, de Pr. Alexndru Ciui, Protopop de Cluj II și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.



PS Episcopul-vicar Benedict Bistrițeanul a oficiat slujba de resfințire a Bisericii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Filia Târgușor, Protopopiatul Gherla, 17 august 2024.

Seara, în Biserica „Sfântul Nicolae” din Parohia Mititei, Protopopiatul Năsăud, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Ovidiu Sermeșan, Protopopul Năsăudului.

9 august

Program de audiențe la birou.

Slujește Paraclisul Maicii Domnului și predică în Biserica „Sfântul Proroc Ilie și Adormirea Maicii Domnului” din Parohia Vermeș, Protopopiatul Beclean. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, Protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

10 august

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Mărișel, Protopopiatul Huedin, săvârșește Sfânta Liturghie alături de membrii ASCOR Cluj-Napoca, aflați în tabără. Rostește conferința „Vindecarea de patimi împreună cu Sfântul Ioan Casian. O lectură la zi” apoi răspunde la întrebări.

Slujește Vecernia cu Litie la Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, Protopopiatul Dej și, în continuare, săvârșește rânduiala tunderii în monahism pentru rasofoara Sofia Țico de la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Clujului. Rostește la final predica.

11 august

În Duminica a VII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură pe noul altar de vară al Bisericii

„Sfântul Nicolae” din Reteag, Protopopiatul Beclean. Cu această, ocazie, binecuvintează altarul de vară construit în curtea bisericii. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici PC Pr. Maței Hiticaș, și aceeași distincție, pentru mireni, domnului Ionel Ropan, Primarul Comunei Petru-Rareș; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnului Ioan Mălușan, viceprimar, și diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

Face o vizită la Mănăstirea Dobric, Protopopiatul Beclean.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește predica în Biserica cu hramul „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” - Co-roana din Municipiul Bistrița.

12 august

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

Înregistrează o emisiune cu tema postului și a sărbătorii Adormirii Maicii Domnului la TVR Cluj.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Ciucea, Protopopiatul Huedin, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopopul Huedinului.

13 august

Slujește Paraclisul Maicii Domnului și predică în Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Dej. Este

însoțit de PC Pr. Ioan Buftea, Protopopul Dejului.

În curtea bisericii parohiale din Iclod, Protopopiatul Gherla, întâmpină pelerinii veniți pe jos din localitatea Valcău, județul Sălaj, având ca destinație finală participarea la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului de la Mănăstirea Nicula. Rostește rugăciuni de mulțumire și binecuvântare a călătoriei pelerinilor.

14 august

Săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, Protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de învățătură.

Seara, la Mănăstirea Dobric din Protopopiatul Beclean, slujește Vecernia cu Litie și Utre-nia cu Prohodul Maicii Domnului. În continuare, participă la procesiunea în jurul bisericii.

15 august

De sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, săvârșește

Sfânta Liturghie pe altarul de vară de la Mănăstirea Dobric, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului, de PC Pr. Profesor Stelian Tofană, în sobor numeros de preoți și diaconi.

16 august

Program de audiențe la birou.

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pedi-atrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

17 august

Oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Filia Târgușor, Protopopiatul Gherla, apoi pe un alter special amenajat slujește Sfânta Liturghie și rostește predica. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de sachelar pe Pr. Sergiu Păcurar, conducătorul spiritual al comunității bisericești din Târgușor. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni domnului Camil Emil Rusu, prim-epitrop; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnului Ioan Fărcaș și Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” doamnei Delia Gabriela Dimitriu. Totodată, mai mulți ctitori și binefăcători au primit diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

18 august

În Duminica a VIII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfântul Nicolae” din

➤ Parohia Muncel, Protopopiatul Dej. Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale construită cu sprijinul enoriașilor. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintează la rangul de sachelar pe Pr. Ioan Chindriș, paroh al comunității. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni domnului doctor Vasile Mureșan, Managerul Spitalului de Pneumoftiziologie „Leon Daniello” din Cluj-Napoca și diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, Protopopul Dejului.

19 august

Program de lucru la birou.

20 august

Face o vizită în Protopopiatul Năsăud.

21 august

Vizitează tinerii din tabăra organizată de Arhiepiscopia Clujului în localitatea Mărișel- Rusești și din tabăra de la Mănăstirea „Crucea Iancului” Mărișel organizată de Parohia Negreni, Protopopiatul Huedin.

În Biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca participă la prezentarea și lansarea cărții „Cerșetorul de albastru”, autor: Pr. Crin-Triandafil Theodorescu. Rostește un cuvânt de felicitare, în calitate de autor al prefeței.

22 august

Face o vizită de lucru la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din Sânnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

23 august

Program de audiențe la birou.

Face o vizită pastorală în Parohia Runcu Salvei din Protopopiatul Năsăud.

24 august

Face o vizită în satul natal.

25 august

În Duminica a IX-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

28 august

Program de audiențe la birou.

Face o vizită de lucru la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din Sânnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

29 august

De sărbătoarea Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

30 august

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Parohia „Sfântul Alexandru” din Cluj-Napoca, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

La Centrul de Cultură Urbană „Casino” din Parcul Central, participă la evenimentul cultural prilejuit de „Ziua limbii române”. Rostește un cuvânt ocazional.

La Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, participă la festivitatea de deschidere a „Întâlnirii tinerilor ortodocși” din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului.

31 august

Asistă la conferința „Tineretea – timpul cu Hristos, vindecarea de vremuri”, susținută de Pr. Prof. Constantin Necula de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu la Sala Polivalentă din Bistrița în mijlocul participanților de la „ITO BN”. La final rostește un scurt cuvânt concludiv, subliniind importanța cuvântului viu al Evangheliei și rolul crucial al limbii române în viața spirituală și culturală a tinerilor.

În cadrul „Întâlnirii tinerilor ortodocși” din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului participă la „Procesiunea bucuriei” desfășurată pe străzile din centrul Municipiului Bistrița. Rostește la final un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Sergiu Iustin Pop, secretar de cabinet

† ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

August 2024

1 august

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea postului de preot la parohia Piatra, protopopiatul Năsăud.

În biserica din Răchițele, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Raul Daniel Lăcătuș), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

2 august

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.



ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu vicar al Episcopiei Spaniei și Portugaliei, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi, oficiază Sfânta Liturghie în fața zecilor de mii de credincioși prezenți la Mănăstirea Nicula cu prilejul Praznicului Adormirii Maicii Domnului, 15 august 2024.

În Biserica „Tuturor Sfinților” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Horea Petrea și Pr. Mircea Oros), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Vlăduț Ilea, de la parohia Gârboul Dejului, protopopiatul Dej.

Face o vizită la Institutul Oncologic „Ion Chiricuță” din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Ștefan Toadere).

3 august

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Hălmășău, protopopiatul Beclean, împreună cu PS Părinte Macarie al Europei de Nord, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba de binecuvântare a Monumentului ridicat, în curtea bisericii, în memoria martirilor uciși în timpul regimului comunist. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Ioan Bogdan Pența. Domnului George Burzo îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” o acordă doamnei Floarea Balaș și domnului Grigore Căienar.

În biserica parohiei Apahida I, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Ioan Iacob Diț), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Ivan Mihai, de la parohia Bădeni, protopopiatul Turda.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul vrednicului

de pomenire preot Sabin Diț, fost paroh. Oficiază o scurtă slujbă funebă și rostește un cuvânt evocator.

Face o vizită pe șantierul noii case a parohiei Apahida I.

4 august

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, după Sfânta Liturghie, îi premiază pe elevii din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, care au obținut media 10 la examenul de Bacalaureat, sesiunea iulie 2024. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de la Piatra Craiului, protopopiatul Huedin, slujește Vecernia Mare cu Litie, rostește un cuvânt de învățătură și asistă la slujba Utreniei.

5 August (Sfântul Ioan Iacob Hozevitul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Craiului, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Laurențiu Vlad Irimuș.

În Paraclisul „Sfântul Siluan Athonitul” din incinta Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, oficiază o slujbă fune-

bră la căpătâiul adormitei întru Domnul, stavrofora Andreea Filimon de la Centrul Eparhial din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În biserica din Săcel, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Mihai Bogdan), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

6 August (Schimbarea la Față a Domnului Hristos)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cheile Turzii, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Piatra, protopopiatul Năsăud, pe diaconul Laurențiu Vlad Irimuș.

În biserica mare a Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, oficiază o slujbă funebă la căpătâiul adormitei întru Domnul, stavrofora Andreea Filimon. Rostește un cuvânt evocator.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej (parohi: Pr. Gavril Gretinuc și Pr. Teodor Iuliu Leach), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

7 august

Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” de la Turda.

La Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda, îl primește pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului.

În biserica Mănăstirii „Mihai Vodă”, împreună cu PS Părinte Iustin al Maramureșului și Sătmarului și cu PS Părinte Episcop vicar Benedict Bistrițeanul, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, stavrofora Andreia Filimon. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

8 august

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.

În Biserica „Sfânta Ana” din Bistrița (parohi: Pr. Tudor Bechiș și Pr. Grigore Cornea), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

9 august

Îi vizitează pe copiii aflați în Tabăra de vară de la Centrul misionar de tineret „Preot Ioan Bunea” de la Sângeorz-Băi, protopopiatul Năsăud (coordonator: Pr. Paul Gavrioloaie). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Valea Mare, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Aurel Birta), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

10 august

Face o vizită în parohia Zagra, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Ioan Grigore Vălean), pentru a-l întâlni pe Preacucernicul Părinte Protopop Emerit Ioan Dâmbu.

În biserica Mănăstirii „Izvorul Tămăduirii” de la Salva, protopopiatul Năsăud, oficiază slujba Tunderii în monahism pentru rasofoara Marina Coția, devenită monahia Marina, pentru rasofoara Atanasia Iancu, devenită monahia Atanasia, pentru sora Ioana Irimieș, devenită monahia Isidora, pentru sora Larisa Grădinaru, devenită monahia Teodora, pentru sora Mălina Hanganu, devenită monahia Damiana, pentru sora Mariana Popa, devenită monahia Pahomia și pentru rasofoara Salomeea Constantinescu, devenită monahia Salomeea. Rostește un cuvânt de învățătură.

11 august

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Prot. Dan Liviu Hognogi și Pr. Dorin Ielciu), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

12 august

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din satul natal, Oarța de Sus, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Împlinește tradiționalul ritual al întregitei înconjurări a bisericii.

13 august

În cimitirul din satul natal, Oarța de Sus, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noului sediu al Agenției de Dezvoltare Regională Nord-Vest din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Mintiul Gherlii, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Marius Ormenișan), slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotessește întru duhovnic pe PC Pr. Laurențiu Vlad Irimuș, de la parohia Piatra, protopopiatul Năsăud.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

14 august

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

Împreună cu Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, conduce tradiționala procesiune din Gherla înspre Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula. În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Gherla (parohi: Pr. Mircea Dinu Bidian și Pr. Sorin Botiș), oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt organizatoric. În timpul procesiunii, în fața Bisericii „Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași” din Nicula (paroh: Pr. Ioan Nicolae Tabără-Cioloa), săvârșește slujba de sfințire a noilor Cruci ce vor fi așezate pe acoperișul locașului de cult, iar la încheierea procesiunii, în fața biseriței de lemn din incinta Mănăstirii Nicula, rostește o rugăciune de mulțumire și un cuvânt duhovnicesc.

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Nicula, împreună cu PS Părinte Teofil de Iberia, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Începând cu orele 22.00, împreună cu PS Arhiepiscop vicar



IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu Preasfințitul Părinte Nectarie de Bretania, înconjuțați de un sobor de clerici, oficiază slujba de resfințire a bisericii din parohia Măgura Ilvei, Protopopiatul Năsăud, 18 august, 2024.

Teofil de Iberia, oficiază slujba Utreniei, în cadrul căreia s-a cântat Prohodul Maicii Domnului, iar la miezul nopții, împlinește tradiționalul ritual al înconjurării bisericii cu icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni.

15 August (Adormirea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Nicula, protopopiatul Gherla, împreună cu PS Părinte Teofil de Iberia, Arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

16 August (Sfinții Martiri Brâncoveni)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Mănăstirii „Crucea Iancului” de la Mărișel, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În biserica din Săcel, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Mihai Bogdan), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, preoteasa Livia, soția părintelui Viorel Olimpiu Șuteu de la parohia Hășdate, protopoiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de mângâiere.

17 august

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Nicolae Maja și Pr. Radu Onac), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Petra Casiana, fiica părintelui paroh Dan Dorian Cismaș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În parohia Poiana Ilvei, protopopiatul Năsăud (paroh: pr. Marian Ștepoaie), se întâlnește cu Preasfințitul Părin-

te Nectarie de Bretania, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale.

18 august

Împreună cu Preasfințitul Părinte Nectarie de Bretania, oficiază slujba de resfințire a bisericii din Măgura Ilvei, protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Măgura Ilvei, împreună cu PS Părinte Nectarie de Bretania, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Mircea Prunduș. Domnului primar Valer Avram îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Doamnei preotese Lucreția Ruști îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Ioan Șot.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

19 – 27 august

Face un pelerinaj în Italia și Austria. Vizitează monumente bisericești și obiective turistice. Marți, 20 august, vizitează Abația franciscană de la San Giovanni Rotondo, unde se păstrează osemintele lui Padre Pio. Miercuri, 21 august, face o vizită în stațiunea Monte Sant Angelo. Joi, 22 august, face o vizită la Colosseum-ul din Roma și la Columna lui Traian. Vineri, 23 august,

face o vizită în Cetatea Vaticanului. Vizitează Piața „San Pietro”, Catedrala „San Pietro”, precum și Muzeul Vaticanului. Duminică, 25 august, în Biserica Ortodoxă Românească din Padova, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici, părintelui paroh Gheorghe Verzea. Luni, 26 august, vizitează Biserica Catolică și Biserica Luterană din localitatea Rust (Austria). Marți, 27 august, în biserica catolică din Rust, asistă la un inedit concert de muzică religioasă. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

28 august

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

29 August (Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cormaia, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

30 august

La Școala de agenți de poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca, participă la solemnitatea depunerii jurământului de credință față de țară de către elevii promoției iulie 2024 – iulie 2025. Rostește rugăciunea de sacralizare a jurământului și un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Crainimă, protopopiatul Bistrița, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

În curtea Muzeului din Bistrița, participă la momentul festiv al deschiderii Întâlnirii Tinerilor Creștini Ortodocși din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Pe scena din curtea muzeului asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

31 august

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), în cadrul manifestărilor organizate cu prilejul Întâlnirii Tinerilor din Mitropolia Clujului, asistă la rugăciunea de dimineață și rostește un cuvânt de învățătură.

În Sala Sporturilor din Bistrița, în deschiderea conferinței susținută de PC Pr. Constantin Nacula și domnul Dan Negru, rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Ionuț Bogdan și Paula Iulia Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Litia și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Continuitate și solidaritate

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Pespre perioada regimului comunist din țara noastră se vorbește adesea în clișee: de pildă, durata este estimată la „peste 50 de ani”, iar, dacă aceasta ar fi fost realitatea, comunizarea României ar fi trebuit să înceapă în ultimii ani ai domniei Regelui Carol al II-lea. Însă epoca de regim comunist propriu-zis a ținut 41 de ani, precedată fiind de o precomunizare. Această perioadă a României dintre septembrie 1944 și 30 decembrie 1947, când s-a repus în funcție Constituția din 1923, a fost una pe care oameni precum Alexandru Paleologu sau Corneliu Coposu o socotesc de relativă libertate democratică. În convorbirile sale cu ziaristul Vartan Arachelian, Corneliu Coposu spunea că până la alegerile din noiembrie 1946 comuniștii au stat mai degrabă în banca lor. Deschizând jurnalul generalului Schuyler, fost șef al Misiunii Militare Americane la București, constatăm că în România postbelică se trăia relativ bine, existau nenumărate restaurante de calitate, se tipăreau multe cărți, se vedeau pe străzi numeroase automobile particulare și taxiuri... Dacă facem o comparație între situația țării noastre din acei trei ani postbelici și situația Ungariei sau a Bulgariei, țări vizitate de Schuyler, comparația ne este net favorabilă. De pildă, generalul american descrie o scenă cumplită petrecută sub ochii săi la Budapesta: după ce un cal de la o trăsură s-a prăbușit, au apărut câțiva oameni care l-au omorât și apoi au luat carnea ca să o gătească. În Bulgaria au fost executați mii de oameni de către comuniști, într-o perioadă în care doar două persoane au fost condamnate la moarte la București, și acelea în contumacie, ziaristul Pamfil Șeicaru și Mitropolitul Visarion Puiu.

Situația României era diferită de aceea din statele răsăritene menite să intre în zona de influență a sovieticilor, în urma înțelegerilor stabilite în octombrie 1944 la Moscova și pecetluite de celebra Conferință de la Ialta din primăvara anului 1945, prin faptul că avea un rege pe tron, chiar dacă puterea monarhului era limitată, dacă ne gândim numai la impunerea Guvernului Dr. Petru Groza pe 6 martie 1945. Pe de altă parte, nimeni nu-l putea atinge nici cu o floare pe Regele românilor, întrucât acesta se bucura de simpatia lui Stalin, care l-a decorat cu cea mai mare distincție sovietică, „Victoria”, și i-a făcut cadou un avion pentru curajosul său act de la 23 august.

Astăzi știm că situația din Răsăritul Europei a fost tulburată de Planul Marshall, care a stârnit reacția violentă a lui Stalin în anul 1947, când acesta a văzut că nu poate avea niciun câștig de pe urma vastei inițiative de refacere a Europei cu ajutor american. Un an mai târziu a început ceea ce s-a numit pe bună dreptate „perioada terorii”, sfârșită în martie 1953, odată cu dispariția fizică a lui Stalin.

În următorii doi ani de după abdicarea silită a Regelui Mihai a avut loc o inițiativă foarte interesantă, pare-se unică în Răsăritul ocupat de ruși, anume înființarea tacită a unei stațiuni bal-

neare frecventată de persoane din elita noastră culturală. Când a început etatizarea litoralului, mai mulți tineri au descoperit cătunul 2 *Mai*, aflat la sud de Mangalia. Între întemeietorii acestei stațiuni sui-generis s-au numărat Alexandru Paleologu și Nicu-Aureliu Steinhardt. În anii aceia ai terorii, un activist a încercat să anihileze adunarea intelectualilor în această stațiune, însă fără rezultat. Bunele maniere se păstrau în orice împrejurare, chiar pe plajă, la mare. Fenomenul 2 *Mai* a constituit un act de sfidare specific României comunizate, unic, în felul în care Polonia din epocă a fost singura țară din sfera de influență sovietică cu preot în Armată.

Moartea lui Stalin, atât de dorită nu numai de români, ci și de alte popoare opresate, aducea cu ea treptat o destindere a situației politice. Dacă închisorile s-au golit doar parțial, noile condamnări au fost puține. De la lodenuri și revere de cămașă

mentului de clasa întâi a început să se lege de înaltul ierarh, care avea, după rânduială, la gât o cruce pectorală și un engolpion cu lanțurile de aur ori suflate cu aur... Omul din compartiment i s-a adresat cu „părinte”, adăugând că nu mai sunt vremurile de altădată, așa încât ar trebui să fie mai modest. Ceilalți patru călători au auzit apoi cum tăcerea așternută preț de câteva secunde a fost întreruptă de glasul ierarhului: „*Măi omule, ca mine sunt numai patru în țara asta, ca tine sunt milioane...*”.

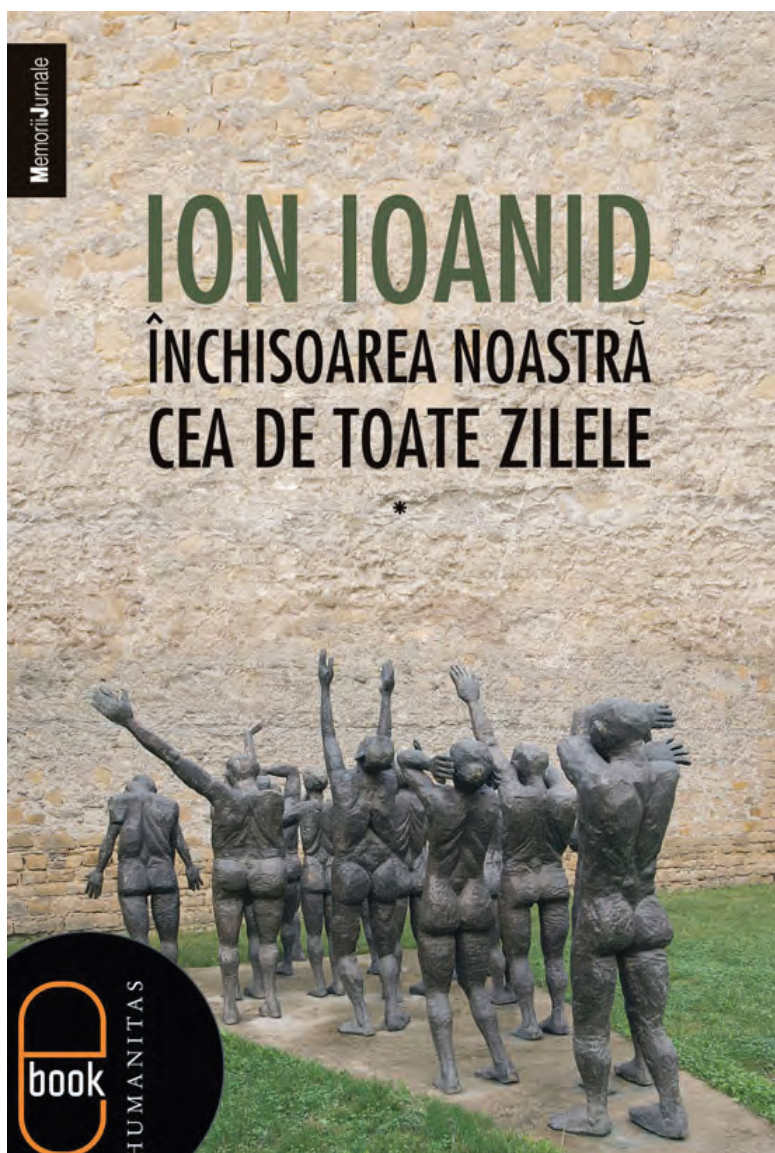
Cuvântul „*tovarăș*” n-a prins în țara noastră decât în mediile și în discuțiile oficiale. Iată o dovadă peremptorie în acest sens: când unei profesoare de la o școală din provincie femeia de serviciu i s-a adresat cu „*tovarășă*”, aceasta din urmă i-a recomandat: „*Mai bine spune-mi țațo decât tovarășă*”.

Ce a făcut cinste compatrioților noștri, între multe alte elemente, a fost *solidaritatea*. În volumul său *Vremea încercuirii*, scriitorul Nicolae Stroescu-Stănișoară, fost director al departamentului românesc al *Europei libere*, povestește cum a reușit să se ascundă 12 ani și să nu fie prins de Securitate. Atunci când a apărut în ziare textul grațierii deținuților politici din vara anului 1964, s-a dus la procuratură, unde s-a predat și, după unele cercetări, a fost lăsat în libertate. În același volum, Nicolae Stroescu-Stănișoară nu uită să spună câți oameni și-au riscat libertatea adăpostindu-l fie o noapte, fie o lună sau chiar mai mult...

În acea capodoperă, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, care conține și faimoasa scenă a slujbei de Înviere de la Cavnic, autorul, Ion Ioanid, evadat la începutul anilor '50 împreună cu un alt deținut, spune, la rândul său, că a fost găzduit, hrănit și i s-a cumpărat bilet de tren de către preotul din Iacobeni, comună de lângă Vatra Dornei.

Ioana Berindei, soția istoricului Dan Berindei, care a născut o fetiță în închisoare, evocă în volumul de dialoguri purtate cu istoricul Lavinia Betea, *Am făcut Jilava în pantofi de vară*, grija arătată atât de deținute de drept comun, cât și de unele femei din personalul penitenciarului.

Iată numai câteva dovezi ale unor trăsături de caracter care s-au manifestat din plin într-o epocă atât de grea. Se cuvine să nu uităm că în acele împrejurări apăsătoare, uneori tragice, nu puțini oameni – ca să folosesc o expresie consacrată – *și-au ținut rangul*. De pildă, spre deosebire de Uniunea Sovietică, în țara noastră nu s-a pomenit profesoară măritată cu un tractorist sau doctoriță cu un sculer-matrițer. Nu mai vorbesc de formulele de politețe și de comportamentul educat. În sfârșit, o altă formă de continuitate în epoca amintită a fost aceea a Bisericii. Cine a vrut să se ducă la biserică – și vorbesc din proprie experiență – a putut să o facă. Iar campanii împotriva Bisericii, cum au fost cele din Rusia sovietică interbelică, nu au existat la noi. Oricum, ateismul din România a fost, dacă nu simbolic, cel puțin în anumite limite de decență, iar continuitatea Bisericii a constituit un lucru admirabil. Acestea i se datorează nenumăratele biserici, schituri și mănăstiri înființate în România postcomunistă și frecventate din plin de credincioși.



răsfrânte peste vestoane, se revine la costume, cravate, sacouri, pălării de fetru și de vară, se redeschid restaurantele de lux, măsură zice-se datorată și faptului că liderul comunist de atunci, Gheorghe Gheorghiu-Dej, era un iubitor de localuri. Așa încât „*Athénée Palace*”, „*Capșa*”, „*Pescăruș*”, la București, „*Coroana*” la Cluj sau „*Lloyd*” la Timișoara, „*Minerva*” la Craiova își regăsesc lustrul de altădată și chiar o parte din clienți.

Câte o replică memorabilă țașnea și în această perioadă. Astfel, pe când Mitropolitul Moldovei și Sucevei, Sebastian Rusan, călătorea cu trenul de la Iași spre București la o sesiune a Sfântului Sinod, ocupantul unuia din cele șase fotolii ale comparti-

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Eugen Adrian Truța.